

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

ODDELEK ZA
GEODEZIJO

**VISOKOŠOLSKI
STROKOVNI ŠTUDIJ
GEODEZIJE
SMER GEODEZIJA V
INŽENIRSTVU**

Kandidatka:

POLONA LOVIŠČEK

**PRIMERJAVA NAMENSKE RABE PROSTORA NA
OBMOČJU OBČINE NOVA GORICA MED LETOMA 2003 IN
2011 NA PODLAGI PROSTORSKIH AKTOV OBČINE**

Diplomska naloga št.: 348

**COMPARISON OF LAND USE IN THE MUNICIPAL AREA
NOVA GORICA IN YEARS 2003 AND 2011 BASED ON
MUNICIPAL SPATIAL ACTS**

Graduation thesis No.: 348

Mentorica:
doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Predsednik komisije:
viš. pred. mag. Samo Drobne

Ljubljana, 2011

IZJAVE

Podpisana Polona Lovišček izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom »Primerjava namenske rabe prostora na območju občine Nova Gorica med letoma 2003 in 2011 na podlagi prostorskih aktov občine«.

Izjavljam, da je elektronska različica v vsem enaka tiskani različici.

Izjavljam, da dovoljujem objavo elektronske različice v repozitoriju UL FGG.

Ljubljana, 15. 9. 2011

BIBLIOGRAFSKO – DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK:	71''2003/2011''(497.4Nova Gorica)(043.2)
Avtor:	Polona Lovišček
Mentor:	doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
Naslov:	Primerjava namenske rabe prostora na območju občine Nova Gorica med letoma 2003 in 2011 na podlagi prostorskih aktov občine
Obseg in oprema:	75 str., 17 pregl., 18 sl.
Ključne besede:	dolgoročni plan občine, občinski prostorski načrt, namenska raba prostora, GIS, občina Nova Gorica, varstvo okolja.

Izveček

V diplomski nalogi so opisani občinski prostorski akti glede na prostorsko zakonodajo v letih 1984, 2002 in 2007. Na podlagi ugotovljenih sistemskih sprememb je izvedena primerjava namenske rabe prostora na območju občine Nova Gorica glede na prostorske sestavine Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica za obdobje 1986–2000 z zadnjimi spremembami in dopolnitvami leta 2003 in dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta iz leta 2011. Izvedena primerjava predstavlja osnovo za analizo spremembe namenske rabe prostora (kmetijska, gozdna, stavbna in druga zemljišča ter gospodarska javna infrastruktura in območja prometnih površin) v Mestni občini Nova Gorica. Primerjava je izvedena v programu ArcGIS. V nalogo so vključene študije gospodarskih, demografskih in kmetijskih kazalnikov, ki posredno vplivajo na spremembo namenske rabe prostora v občini. Tekom primerjave ugotavljamo, da so se v 8-letnem časovnem obdobju uporabljale različne metoda zajema podatkov in različne kategorije namenske rabe prostora v prostorskih aktih. V zaključnem delu naloge je omenjen tudi hipotetični vpliv namenske rabe prostora na klimatske spremembe in ekološko ohranjanje prostora.

BIBLIOGRAPHIC-DOCUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT

UDC: 71"2003/2011"(497.4Nova Gorica)(043.2)
Author: Polona Lovišček
Supervisor: Assist. Prof. Alma Zavodnik Lamovšek, Ph. D.
Title: Comparison of land use in the municipal area Nova Gorica in years 2003 and 2011 based on municipal spatial acts
Scope and tools: 75 p., 17 tab., 18 fig.
Keywords: long term municipal planning, municipal spatial act, land use, GIS, municipality Nova Gorica, environment protection

Abstract

This diploma paper describes municipal spatial acts according to spatial legislation in the years 1984, 2002 and 2007. A comparison of land use in the municipal area of Nova Gorica has been carried out based on system changes and spatial components of the long term municipal planning of Nova Gorica for the period from 1986 to 2000, which was last altered and supplemented in 2003, and on the supplemented draft of the spatial planning bill from 2011. The comparison that has been carried out acts as a basis for the analysis of the land use changes (agricultural, forest, building and other sites, as well as the economic public infrastructure and traffic areas) in the municipal area of Nova Gorica. The comparison has been carried out using the program ArcGIS. The paper also includes the studies of economic, demographic and agricultural indicators that influence the change of the municipal land use indirectly. Our comparison establishes that different methods of information gathering and different categories of land use in spatial acts were used in 8 years time span. The last part of this diploma paper also mentions the hypothetical influence of land use on the climate change and ecological environment preservation.

ZAHVALA

Pri izdelavi diplomske naloge se za pomoč, strokovne nasvete in potrpežljivost zahvaljujem mentorici doc. dr. Almi Zavodnik Lamovšek. Zahvaljujem se tudi g. Nataši Likar za posredovanje podatkov in podjetju LOCUS d.o.o., za koristne nasvete pri praktičnem delu diplomske naloge.

Posebna zahvala pa gre moji mami, ki me je vsa ta študijska leta stala ob strani in me na tej poti podpirala.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	PROSTORSKI AKTI KOT DEL NORMATIVNEGA UREJANJA PROSTORA.....	3
2.1	Prostorski akti po Zakonu o urejanju prostora in Zakonu o urejanju naselij in drugih posegov v prostor	3
2.2	Prostorski akti po novem Zakonu o urejanju prostora.....	5
2.3	Prostorski akti po Zakonu o prostorskem načrtovanju.....	7
2.4	Občinski prostorski akti	8
2.4.1	Dolgoročni plan občine	8
2.4.1.1	Urbanistična zasnova naselja.....	9
2.4.1.2	Krajinska zasnova naselja	10
2.4.2	Prostorski ureditveni pogoji	10
2.4.3	Prostorski red občine	11
2.4.4	Občinski prostorski načrt	11
2.4.4.1	Enote urejanja prostora.....	12
2.4.4.2	Namenska raba prostora	13
2.4.4.3	Prostorski izvedbeni pogoji (PIP).....	14
2.4.4.4	Dopustna izraba prostora.....	14
2.4.4.5	Urbanistični načrt	15
2.4.5	Zaključne ugotovitve in primerjava prostorskih aktov glede na predstavljene zakone	16
2.4.5.1	Namen in vsebina dolgoročnega plana občine in občinskega prostorskega načrta.....	17
2.4.5.2	Postopek priprave in sprejema dolgoročnega plana občine in občinskega prostorskega načrta.....	17
3	PREDSTAVITEV MESTNE OBČINE NOVA GORICA.....	21
3.1.1	Prebivalstvo v Mestni občini Nova Gorica	23
3.1.2	Gospodarstvo v Mestni občini Nova Gorica	23
3.1.3	Kmetijstvo v Mestni občini Nova Gorica.....	25
3.1.4	Primerjava smernic iz obeh prostorskih aktov Mestne občine Nova Gorica	26
3.1.4.1	Splošne usmeritve za razvoj poselitve.....	26
3.1.4.2	Splošne usmeritve za razvoj dejavnosti v prostoru	28
3.1.4.3	Usmeritve za razvoj kmetijstva	29
3.1.4.4	Usmeritve za razvoj gozdarstva	29

4	METODOLOGIJA PRIMERJAVE NAMENSKE RABE PROSTORA IN VIRI PODATKOV	33
4.1	Spremembe namenske rabe zemljišč Mestne občine Nova Gorica	33
4.1.1	Priprava podatkov	34
4.1.2	Uporabljeni prostorski akta pri izvedbi analize.....	34
4.1.2.1	Dolgoročni plan MONG.....	35
4.1.2.2	Dopolnjen osnutek Občinskega prostorskega načrta MONG.....	37
4.2	Primerjava namenske rabe prostora Mestne občine Nova Gorica.....	43
4.2.1	Izdelava bilance površin	44
5	PRIMERJAVA DOLGOROČNEGA PLANA OBČINE IZ ZAKONA O UREJANJU PROSTORA Z OBČINSKIM PROSTORSKIM NAČRTOM IZ ZAKONA O PROSTORSKEM NAČRTOVANJU.....	47
5.1	Analiza spremembe namenske rabe zemljišč v Mestni občini Nova Gorica.....	52
5.1.1	Namenska raba grafičnega dela Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica iz leta 2003	52
5.1.2	Namenska raba dopoljenega osnutka Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica	53
6	ZAKLJUČEK.....	69

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 2.1:	Primerjava treh prostorskih aktov občin: dolgoročni plan občine, prostorski red občine in občinski prostorski načrt.....	16
Preglednica 3.1:	Število prebivalcev v MONG in število prebivalcev v Sloveniji od leta 1869 do leta 2010.	23
Preglednica 3.2:	Število zaposlenih in povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega v Sloveniji in MONG v družbah od leta 2006 do leta 2009.	23
Preglednica 3.3:	Poslovni subjekti (gospodarske družbe, zadruga, samostojni podjetniki, fizične osebe, zavodi, organi, organizacije in društva) po dejavnosti v MONG v letu 2008.....	24
Preglednica 3.4:	Družinske kmetije po površinah vrste rabe kmetijskih zemljišč iz leta 2000.....	25
Preglednica 3.5:	Primerjava usmeritev za razvoj poselitve med Dolgoročnim planom Mestne občine Nova Gorica in Občinskim prostorskim načrtom Mestne občine Nova Gorica.....	27
Preglednica 3.6:	Primerjava modelov poselitve med Dolgoročnim planom iz leta 2003 in Občinskim prostorskim načrtom iz leta 2011 Mestne občine Nova Gorica.....	28
Preglednica 3.7:	Raba kmetijskih zemljišč na območju občine Nova Gorica glede na smernice za razvoj kmetijstva Občinskega prostorskega načrta MONG.....	29
Preglednica 3.8:	Primerjava zasnov gozdnih zemljišč Dolgoročnega plana MONG (2003) z Občinskim prostorskim načrtom MONG.	31
Preglednica 4.1:	Seznam kratic podrobne namenske rabe prostora dopolnjenega osnutka OPN MONG.....	38
Preglednica 4.2:	Razvrstitev kategorij namenske rabe prostora grafičnega dela Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica (2003) in Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica (2011).	43
Preglednica 5.1:	Namenska raba prostora Dolgoročnega plana MONG iz leta 2003 - bilanca površin	52
Preglednica 5.2:	Podrobna namenska raba prostora dopolnjenega osnutka OPN MONG – bilanca površin	54
Preglednica 5.3:	Primerjava osnovne namenske rabe, območja prometnih površin in gospodarske javne infrastrukture DPO MONG iz leta 2003 in OPN MONG iz leta 2011	61
Preglednica 5.4:	Hipotetična ciljna razmerja rabe tal v Sloveniji	71
Preglednica 5.5:	Razvrstitev kategorij namenske rabe prostora Občinskega prostorskega načrta MONG v kategorije hipotetične ciljne razmerja rabe tal v Sloveniji.	71
Preglednica 5.6:	Namenska raba tal v občini Nova Gorica v letu 2011	71

KAZALO SLIK

Slika 2.1: Shema hierarhično urejenosti prostorskih aktov po ZUreP iz leta 1984.	4
Slika 2.2: Shema hierarhično urejenosti prostorskih aktov po ZUreP-1 iz leta 2002.	6
Slika 2.3: Shema hierarhično urejenosti prostorskih aktov po ZPNačrt iz leta 2007.	7
Slika 3.1: Položaj občine v Sloveniji	21
Slika 3.2: Samostojna občina Renče - Vogrsko.....	22
Slika 3.3: Primerjava poslovnih subjektov po dejavnosti v Mestni občini Nova Gorica v letu 2008	25
Slika 3.4: Deleži družinskih kmetij glede vrste rabe kmetijskih zemljišč v Mestni občini Nova Gorica v letu 2000.....	26
Slika 4.1: Primer prikaza namenske rabe prostora Dolgoročnega plana izseka mesta Nova Gorica.....	36
Slika 4.2: Primer prikaza podrobne namenske rabe prostora dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta izseka Nova Gorica	37
Slika 4.3: Podrobna namenska raba prostora Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica.....	39
Slika 4.4: Podrobna namenska raba prostora dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica.	41
Slika 4.5: Prikaz primera obreza območja Mestne občine Nova Gorica v programskem paketu ArcGIS.....	44
Slika 5.1: Osnovna namenska raba prostora Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica.....	57
Slika 5.2: Osnovna namenska raba prostora dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica	59
Slika 5.3: Sprememba osnovne namenske rabe, območja prometnih površin in gospodarske javne infrastrukture DPO MONG iz leta 2003 in OPN MONG iz leta 2011	61
Slika 5.4: Zaraščanje kmetijskih zemljišč v gozdna zemljišča v Mestni občini Nova Gorica od leta 2003 do leta 2011.....	65
Slika 5.5: Sprememba namenske rabe prostora iz kmetijskih zemljišč v stavbna zemljišča v Mestni občini Nova Gorica od leta 2003 do leta 2011	67
Slika 5.6: Delež namenske rabe tal v Mestni občini Nova Gorica leta 2011 in delež hipotetične rabe tal v Sloveniji	72

UPORABLJENE KRATICE

OPN	Občinski prostorski načrt
MONG	Mestna občina Nova Gorica
GIS	Geografski inf sistem
DPO	Dolgoročni plan občine
SDP	Srednjeročni družbeni plan občine
PUP	Prostorski ureditveni pogoji
PIN	prostorski izvedbeni načrti
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
PRS	Prostorski red Slovenije
RZPR	Regionalna zasnova prostorskega razvoja
SPRO	Strategija prostorskega razvoja občine
DLN	Državni lokacijski načrt
OLN	Občinski lokacijski načrt
PRO	Prostorski red občine
DSPN	Državni strateški prostorski načrt
DPN	Državni prostorski načrt
OPN	Občinski prostorski načrt
OPPN	Občinski podrobni prostorski načrt
RPN	Regionalni prostorski načrt
SR	Socialistična republika
SURS	Statistična urad Republike Slovenije
RS	Republika Slovenija
ZUreP	Zakon o urejanju prostora
ZUreP-1	Novi Zakon o urejanju prostora
ZPNačrt	Zakon o prostorskem načrtovanju
ZUN	Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor
ADMR	Analiza možnosti družbenega razvoja
MUV	Medobčinski uradni vestnik
KGJI	Kataster gospodarske javne infrastrukture

1 UVOD

V Sloveniji je prostorsko načrtovanje urejeno z Zakonom o prostorskem načrtovanju, ki je začel veljati leta 2007. Prostorsko načrtovanje je interdisciplinarna dejavnost, s katero se na podlagi razvojnih usmeritev, ob upoštevanju zahtev povezanih z varstvom okolja, ohranjanja narave, varstva živali in naravnih dobrin, varstvom premoženja in kulturne dediščine načrtuje posege v prostor in prostorske ureditve (Zakon o prostorskem načrtovanju, 2007).

Raba tal se ni začela s človekom, ampak obstaja tudi od narave dana raba tal, kot posledica naravnih procesov. Najprej so nastala melišča z erozijo gora, na katerih se je razvila plodna prst. Eolska erozija je začela premikati sipine, na katerih so se zarasle pionirske vegetacije, iz njih se je razvil gozd, kot ga poznamo danes. Najbolj rodovitna prst za rast vseh rastlin je nastala iz vulkana, ki je bruhal lavo in pepel. Danes človek vpliva na naravni razvoj rabe tal v obliki antropogenih rab. Iz krčenja gozdov je človek oblikoval najprej kmetijsko krajino in jo nato nadomestil z urbanimi površinami in plantažami. Iz industrijskih površin je razvil rabo nakupovalnih središč in idilične vasice so prevzele vlogo občasnega prebivanja (Pogačnik, 2007).

V diplomski nalogi bomo predstavili značilnosti spreminjanja namenske rabe prostora na območju Mestne občine Nova Gorica in trenutne razmere na tem področju. Velik vpliv na spreminjanje namenske rabe prostora imajo prejšnji in trenutni pravni okviri na področju urejanja prostora. Slovenija je od leta 1984 do danes doživela tri temeljne spremembe sistema na omenjenem področju. V tem obdobju je bil v letu 1984 najprej sprejet Zakon o prostorskem načrtovanju (v nadaljevanju ZUreP). Občine so v skladu s tem zakonom sprejele svoje dolgoročne plane za obdobje od leta 1986 do leta 2000. Lastninjenje družbenega premoženja, stanovanj in stavbnih zemljišč je vplivala na kompleksno reformo v urejanju prostora in tako je leta 2003 nastal nov Zakon o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP-1). Na vrsto je stopila priprava instrumentov in ukrepov ter virov in sredstev, ki bi omogočili da se dosežejo zakonodajni in strateški cilji. Toda še preden se je ta zakonodaja sploh začela izvajati, so leta 2007 sprejeli popolnoma nov sistemski Zakon o prostorskem načrtovanju (v nadaljevanju ZPNačrt). Pripravljaec zakona je menil, da je potreben nov Zakon o prostorskem načrtovanju, s katerim bosta vsebina in postopek priprave novih občinskih prostorskih aktov poenostavljena, s čimer bi se zmanjšali tudi stroški njihove priprave in ponudilo večjo podporo občinam. V kontekstu hitrih sprememb sistemskih rešitev urejanja prostora, je razvoj rabe prostora težko prikazati. Kljub temu smo se s pomočjo metodoloških prilagoditev posameznih vrst rabe prostora naloge uspešno lotili in s primerjavo različnih prostorskih aktov Mestne občine Nova Gorica pokazali razvoj prostora v tej občini.

Diplomska naloga je razdeljena na pet poglavij. V drugem poglavju, ki sledi uvodu je obrazloženo, kaj sploh so prostorski akti in kateremu zakonu pripada posamezen prostorski akt v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju RS). Na koncu tega poglavja so navedene zaključne ugotovitve in sama primerjava prostorskih aktov glede na zakone, ki so veljali v letih od 1984 do danes.

V tretjem poglavju je s pomočjo statističnih podatkov na kratko predstavljena Mestna občina Nova Gorica (v nadaljevanju MONG). V drugi polovici tega poglavja so opisane izbrane smernice iz Dolgoročnega plana (z zadnjimi spremembami in dopolnitvami leta 2003) in iz Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica (2007), ter njihova primerjava. V nadaljevanju diplomske naloge sledi praktični del, kjer je v četrtem poglavju opisana metoda primerjave namenske rabe prostora ter razpoložljivi podatki za izvedbo take primerjave.

Zadnje peto poglavje najprej primerja dolgoročni plan (v nadaljevanju DPO) po Zakonu o urejanju prostora (1984) z občinskim prostorskim načrtom (v nadaljevanju OPN) po Zakonu o prostorskem načrtovanju (2007). Drugi del poglavja je celotno namenjeno analizi spremembe namenske rabe zemljišč v Mestni občini Nova Gorica. Rezultati in analize so predstavljeni v grafični in opisni obliki. V zaključnem poglavju so komentarji rezultatov, ugotovitve, primerjava v kolikšnem deležu odstopa namenska raba občine od hipotetične (optimalne) ciljne razmerje rabe tal v Sloveniji, katero je določil Pogačnik (2007) in zaključek.

Raziskavo spremembe namenske rabe prostora na območju Mestne občine Nova Gorica smo izvajali v geografskem informacijskem sistemu (GIS). Program omogoča neposreden grafični prikaz in analize spremembe namenske rabe prostora na območju občine. S pravilno podanimi in obdelanimi prostorsko opredeljenimi podatki v okolju GIS, lahko enostavno in učinkovito izvajamo kakovostno obdelavo podatkov z zanesljivimi analitičnimi rezultati.

Glavni namen diplomske naloge je ugotoviti, za koliko se je spremenila površina namenske rabe prostora med Dolgoročnim planom Mestne občine Nova Gorica iz leta 2003 in Občinskim prostorskim načrtom iz leta 2011. Namenska raba prostora obsega: kmetijska zemljišča, gozdna zemljišča, vode, stavbna zemljišča, druga zemljišča, območja prometnih površin in gospodarsko javno infrastrukturo.

2 PROSTORSKI AKTI KOT DEL NORMATIVNEGA UREJANJA PROSTORA

Prostorski akti so inštrument prostorskega načrtovanja in urejanja prostora s katerimi se načrtuje prostor (Dekleva in sod., 2011). S prostorskimi akti lokalna skupnost določi cilje urejanja prostora in načine za njihovo doseg. Država in občine s pravnimi režimi skrbijo za varovanje in rabo prostora, prostorski razvoj in usklajevanje različnih interesov v prostoru. Glede na pristojnosti za njihovo pripravo jih delimo na državne, občinske in regionalne prostorske akte. Občinski prostorski akti ne smejo biti v nasprotju z državnimi in regionalnimi prostorskimi akti. Glede na njihovo vsebino jih delimo na strateške ali konceptualne in izvedbene ali normativne prostorske akte. Izvedbeni prostorski akti ne smejo vplivati na spremembo odločitev v strateških prostorskih aktih (ZPNačrt, 2007, Dekleva in sod., 2011).

Strateški prostorski akti določajo usmeritve, cilje, zasnovo prostorskega razvoja ter razporeditev dejavnosti na območju države, posamezne občine ali regije. Prostorski načrtovalci in drugi organi jih upoštevajo pri načrtovanju prostora. Izvedbeni prostorski akti določajo pravni režim in pravno normo, katere mora upoštevati vsak posameznik pri graditvi oziroma posegu v prostor. Izvedbeni akti morajo slediti ciljem strateških aktov, saj so osnova za izvedbene akte. Izvedbeni prostorski akti so tudi osnova za izdajo ustreznih upravnih dovoljenj za usmeritev posegov v prostor. Pristojni organi izdajo investitorjem dovoljenje za natančno določene posege v prostor ali gradnjo določenega objekta (Dekleva in sod., 2011).

Prostorski akti kot splošni pravni akti so sestavljeni iz grafičnega in tekstualnega dela. Obrazloženi morajo biti jasno in nedvoumno tako v grafičnem kot v pisnem delu (ZPNačrt, 2007, Dekleva in sod., 2011).

2.1 Prostorski akti po Zakonu o urejanju prostora in Zakonu o urejanju naselij in drugih posegov v prostor

Leta 1984 je Skupščina Socialistične republike (v nadaljevanju SR) Slovenije sprejela tri prostorske zakone:

- Zakon o urejanju prostora, UL SRS, št. 18/1984 (ZUreP),
- Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, UL SRS, št. 18/1984 (ZUN),
- Zakon o stavbnih zemljiščih, UL SRS, št. 18/1984 (ZSZ).

ZUreP (1984) in ZUN (1984) sta se nanašala na vsebino in način priprave prostorskih aktov in sta uvedla sistem družbenega planiranja. Veljala sta do uveljavitve novega Zakona o urejanju prostora, UL RS, št. 110/2002 (ZUreP-1) v začetku leta 2003. ZSZ (1984) je urejal pogoje za realizacijo načrtovanih prostorskih ureditev na stavbnih zemljiščih in veljal do njegove celovite prenove, do leta 1997.

ZUreP (1984) so poimenovali 'krovni' zakon, s čimer so hoteli poudariti razliko z drugimi 'sektorskimi' zakoni, kot so Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, Zakon o kmetijskih zemljiščih, Zakon o gozdovih, Zakon o rudarstvu,... ki urejajo prostor le z vidika, za katerega je pristojen posamezen sektor (Kocjan in sod., 1986).

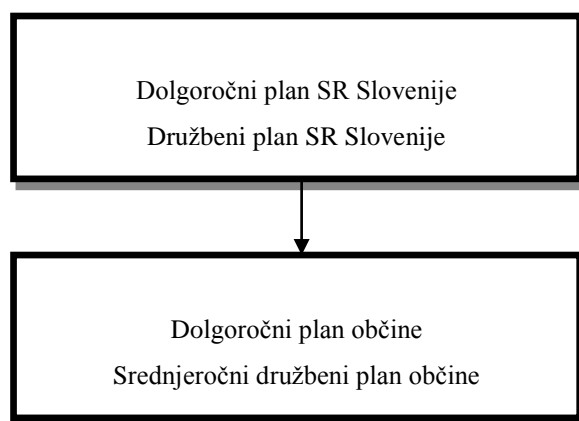
Socialistična Republika Slovenija je na podlagi ZUreP (1984) sprejela:

- prostorske sestavine Dolgoročnega plana SR Slovenije za obdobje od leta 1986 do leta 2000,
- prostorske sestavine Družbenega plana SR Slovenije za obdobje od leta 1986 do leta 1990.

Občine pa so sprejele na občinski ravni svoje prostorske plane in sicer (ZUreP, 1984):

- dolgoročni plan občine (DPO) za obdobje od leta 1986 do leta 2000,
- srednjeročni družbeni plan občine (SDP) za obdobje od leta 1986 do leta 1990.

Sistem zgoraj naštetih prostorskih aktov temelji na načelu hierarhije prostorskih aktov. Občinski prostorski akti ne smejo biti v nasprotju z državnimi (slika 2.1).

Slika 2.1: Shema hierarhično urejenosti prostorskih aktov po ZUreP iz leta 1984.

Srednjeročni družbeni plan občine naj bi se pripravljalo vsakih pet let, vendar za večino občin še dandanes veljajo sprejeti DPO in SDP s kasnejšimi spremembami in dopolnitvami. Metodologijo za pripravo planskih aktov določa Navodilo o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin iz leta 1985.

Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (1984) je operativni zakon. Iz prostorskih sestavin planskih aktov so se konkretizirale obveznosti v zvezi z urejanjem prostora o graditvi, širitvi in prenovi naselij ter drugih posegov v prostor (Dekleva in sod., 2011). Prostorski izvedbeni akti po ZUN (1984) so:

- prostorski ureditveni pogoji (PUP),
- prostorski izvedbeni načrti (PIN).

Prostorske ureditvene pogoje večina občin še vedno uporablja pri posegih v prostor. Izdelava prostorskih izvedbenih načrtov se je v veliki meri opustila.

Metodologijo za pripravo prostorskih izvedbenih aktov se ureja v Navodilu o vsebini posebnih strokovnih podlag in o vsebini prostorskih izvedbenih aktov iz leta 1985.

2.2 Prostorski akti po novem Zakonu o urejanju prostora

Zakon o urejanju prostora, UL RS, št. 110/2002 (ZUreP-1) je bil sprejet konec leta 2002. Ta zakon je združeval vsebine vseh treh zakonov iz leta 1984.

Prostorski akti po ZUreP-1 (2002) se delijo glede na namen na:

- Strateški prostorski akti: Strategija prostorskega razvoja Slovenije (SPRS), Prostorski red Slovenije (PRS), regionalna zasnova prostorskega razvoja (RZPR) in strategija prostorskega razvoja občine (SPRO);
- Izvedbeni prostorski akti: državni lokacijski načrt (DLN), občinski lokacijski načrt (OLN) in prostorski red občine (PRO).

Strateški prostorski akti določajo politiko prostorskega razvoja z zasnovami prostorskih ureditev, za podrobnejše načrtovanje z izvedbenimi prostorskimi akti. Izvedbeni prostorski akti določajo vrsto rabe prostora in razmestitev dejavnosti, ter merila in pogoje za urejanje prostora.

Prostorski akti po ZUreP-1 (2002) se delijo glede na pristojnosti za njihovo pripravo in sprejemanje na:

- državni prostorski akti: Strategija prostorskega razvoja Slovenije (SPRS), Prostorski red Slovenije (PRS) in državni lokacijski načrt (DLN);
- skupni prostorski akti države in občin: regionalna zasnova prostorskega razvoja (RZPR);
- občinski prostorski akti: strategija prostorskega razvoja občine (SPRO), prostorski red občine (PRO) in občinski lokacijski načrt (OLN).

Sistem prostorskih aktov po ZUreP-1 (2002) temelji na načelu hierarhije prostorskih aktov (slika 2.2). Občinski prostorski akti ne smejo biti v nasprotju z državnimi in skupnimi prostorskimi akti. Izvedbeni prostorski akti pa ne smejo vplivati na odločitve strateških prostorskih akti.

Slika 2.2: Shema hierarhično urejenosti prostorskih aktov po ZUreP-1 iz leta 2002.

Veljavnost prostorskih aktov je časovno neomejena, razen veljavnosti lokacijskih načrtov, ki veljajo do njihovih uresničitvev. Ta zakon vzpostavlja nov sistem zbiranja in vodenja podatkov v zvezi z urejanjem prostora v digitalni obliki z enotnimi grafičnimi znaki.

Ureditev na področju urejanja prostora je z zakonom ZUreP-1 (2002) veljala vse od 1. januarja 2003 do 28. aprila 2007, oziroma dokler ni to ureditev spremenil Zakon o prostorskem načrtovanju, 2007. ZPNačrt (2007) je razveljavil 65 odstotkov novega Zakona o urejanju prostora, 2002 (Breznik in sod., 2010).

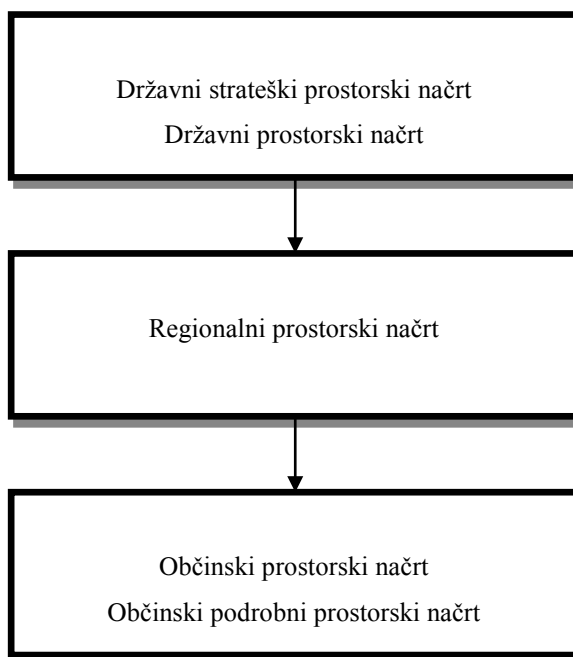
2.3 Prostorski akti po Zakonu o prostorskem načrtovanju

Zakon o prostorskem načrtovanju UL RS, št. 33/2007 (ZPNačrt) je bil sprejet leta 2007, in sicer štiri leta kasneje po uveljavitvi ZUreP-1 (2002).

Prostorske akte delimo po ZPNačrt-u (2007) glede na njihovo pripravo in sprejemanje:

- državna prostorska akta sta: državni strateški prostorski načrt (DSPN) in državni prostorski načrt (DPN),
- občinska prostorska akta sta: občinski prostorski načrt (OPN) in občinski podrobni prostorski načrt (OPPN),
- medobčinski prostorski akt je regionalni prostorski načrt (RPN).

V sistemu prostorskih aktov velja načelo hierarhije prostorskih aktov (slika 2.3). Z državnim strateškim prostorskim načrtom ne sme biti v nasprotju nobeden prostorski akt. Občinski prostorski načrti ne smejo biti v nasprotju z državnimi in medobčinskimi prostorskimi akti. Občinski podrobni prostorski načrt pa mora biti v skladu za občinskim prostorskim načrtom. Glede na vsebino lahko neformalno razvrščamo prostorske akte na strateške in izvedbene. K izvedbenim prostorskim aktom štejemo akte, ki so podlaga za pripravo projektov in izdajanje gradbenih dovoljenj: DPN, OPN in OPPN (Dekleva in sod., 2011).

Slika 2.3: Shema hierarhično urejenosti prostorskih aktov po ZPNačrt iz leta 2007.

Prostorski akte se izdeluje v digitalni obliki. Sestavljeni so iz grafičnega in tekstualnega dela. Arhiviranje in vpogled vanje je omogočen v digitalni in analogni obliki. Prostorske akte se sprejme z odlokom, državni prostorski načrt pa sprejme vlada z uredbo. Priprava prostorskih aktov je podrobneje obrazložena v Pravilniku o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij iz leta 2007.

2.4 Občinski prostorski akti

Diplomska naloga obsega primerjavo prostorskih planov občin iz različnih obdobj. Zato smo se omejili le na razlago štirih občinskih planov:

- Dolgoročni plan občine (ZUreP, 1984),
- Prostorski ureditveni pogoji (ZUN, 1984),
- Prostorski red občine (ZUreP-1, 2002),
- Občinski prostorski načrt (ZPNačrt, 2007).

2.4.1 Dolgoročni plan občine

Dolgoročni plan občine je določeval Zakon o urejanju prostora iz leta 1984. Prostorske sestavine dolgoročnega plana se pripravijo ob upoštevanju varovanja in smotne rabe dobrin splošnega pomena. Vsebujejo (ZUreP, 1984):

- usmeritve za dolgoročni razvoj dejavnosti v prostoru, ki se nanašajo na naselja z njihovimi funkcijami, velikostjo in njihovo medsebojno odvisnost, prometno omrežje, energetske vire in njihovo omrežje, omrežje zvez, vodne vire in omrežje za oskrbo s pitno vodo ter odvajanje in čiščenje odplak;
- zasnovo namenske rabe prostora za dobrine splošnega pomena (območja kmetijskih zemljišč in gozdov, raziskovanje in pridobivanje rudnin itd.), za ureditvena območja naselij in druga območja za poselitev, območja za rekreacijo, nevarna in ogrožena območja, območja odlagališč odpadkov, območja za posebne namene;
- usmeritve glede načina urejanja posameznih območij s prostorskimi izvedbenimi akti.

V dolgoročnem planu občine morajo biti hkrati prikazana tudi izhodišča Dolgoročnega plana SR Slovenije in izhodišča za pripravo SDP občine. S prikazom izhodišč so lahko ugotovili možna odstopanja DPO od Dolgoročnega plana SR Slovenije.

Različna območja namenske rabe se lahko med seboj prekrivajo, pod pogojem, da se ne izključujejo.

Poznamo (Navodilo o vsebini in metodologiji izdelave... 1984):

- območja kmetijskih zemljišč,
- območja gozdov,
- območja za raziskovanje in izkoriščanje rudnin,
- območja voda,
- območja varovanja naravne in kulturne dediščine ter preostalih vrednot okolja,
- ureditvena območja naselij,
- druge poselitvene površine zunaj ureditvenih območij naselij (območja za industrijo, turizem itd.),
- območja večjih infrastrukturnih objektov in naprav zunaj ureditvenih območij naselij,
- območja odlagališč odpadkov,
- območja za rekreacijo v naravnem okolju,
- nevarna in ogrožena območja ter območja obveznih sanacij,
- območja za posebne namene ter za druge potrebe splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite,
- zavarovana in preostala varstvena območja vseh vrst.

2.4.1.1 Urbanistična zasnova naselja

Urbanistična zasnova je usmeritveni planski akt dolgoročnega plana. Potrebno jo je upoštevati pri pripravi srednjeročnega družbenega plana in pri pripravi prostorskih izvedbenih aktov. DPO določa pripravo urbanistične zasnove naselja za: ureditvena območja mest in naselij mestnega značaja, za ureditvena območja drugih pomembnejših naselij, ki so pomembna za turizem, industrijo, proizvodnjo... ter za naselja z najmanj 3.000 prebivalci, najmanj 1.000 delovnih mest in da je v njem predviden v primerjavi z drugimi naselji bistveno hitrejši razvoj (Kocjan in sod., 1986). V urbanistični zasnovi se podrobno določi planske usmeritve za razvoj dejavnosti v prostoru in za njihovo prostorsko organizacijo, usmeritve glede načina urejanja posameznih območij s prostorskimi izvedbenimi akti, ter podrobnejšo zasnovo namenske rabe za (ZUreP, 1984):

- zaokrožene prostorske in funkcionalne celote z usmeritvami za njihovo urbanistično urejanje;
- zaporednost širitve oz. prenove naselja;
- usmeritve za ureditev prostora za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki se nanašajo tudi na zaklanjanje prebivalstva, materialnih in drugih dobrin.

2.4.1.2 Krajinska zasnova naselja

ZUreP (1984) prvič uvaja krajinsko zasnovo območja v urejanje prostora. Ravno tako kot urbanistična zasnova naselja je tudi krajinska zasnova sestavni del dolgoročnega plana občine in usmeritveni planski akt. Krajinska zasnova odigra pomembno vlogo pri sprejemanju odločitev v okviru priprave srednjeročnega družbenega plana občine. Pripravi se jo za območja izven ureditvenih območij naselij s posebej izraženimi krajinskimi in drugimi vrednotami človekovega okolja, z izraženimi različnimi interesi pri rabi prostora, ali na območju kjer so predvideni večji posegi, ki bi spremenili odnose v prostoru (Kocjan in sod., 1986). V krajinski zasnovi se podrobneje določi planske usmeritve za varovanje in razvoj naravnih in drugih vrednot človekovega okolja, za razvoj dejavnosti v prostoru in njihovo prostorsko organizacijo, usmeritve glede načina urejanja s prostorskimi izvedbenimi akti ter podrobnejša zasnova namenske rabe za (ZUreP, 1984):

- pogoje za ohranitev in razvoj naravnih in z delom pridobljenih vrednot človekovega okolja;
- območja kmetijskih zemljišč in območja gozdov z njihovimi funkcijami, območja za raziskovanje in pridobivanje rudnin in drugo primarno rabo;
- območja za poselitev in infrastrukturo;
- vodnogospodarske ureditve;
- usmeritve za oblikovanje in varovanje krajine.

Nobeno območje ne more biti hkrati prikrito z urbanistično zasnovo in krajinsko zasnovo. Druga ureditvena območja, kot so manjša naselja, ki ležijo med območjem krajinske in urbanistične zasnove, se je vključilo v krajinsko zasnovo.

2.4.2 Prostorski ureditveni pogoji

Po ZUN (1984) poznamo dve vrsti prostorskih izvedbenih aktov, prostorske ureditvene pogoje (PUP) in prostorske izvedbene načrte (PIN).

PUP spadajo pod splošne prostorske izvedbene akte. Z njimi se določi, pod kakšnimi merili in pogoji je možno posegati v prostor ter druge ukrepe v zvezi z urejanjem prostora na določenem območju (Vuga in sod., 1987). S PUP se urejajo območja, kjer ni predvidena izdelava PIN, prostorsko in funkcionalno zaokrožena območja zunaj ureditvenih območij naselij, območja manjših naselij ali območja razpršene gradnje,... Vzpostavijo se merila in pogoji za vzdrževanje, prenovu in sanacijo obstoječe stavbne, komunalne in druge prostorske strukture, za dozidave, adaptacije... (Vuga in sod., 1987).

PUP so bili podlaga za izdelavo lokacijske dokumentacije. S tem aktom ne moremo izdati lokacijskega dovoljenja. PUP ne določajo rešitve za posamezne posege v prostor ampak oblikujejo le merila za njihovo določitev v lokacijski dokumentaciji. Šele z lokacijsko dokumentacijo pridemo do lokacijskega dovoljenja, ki je podlaga za njegovo izdajo.

2.4.3 Prostorski red občine

Prostorski red občine (PRO) najdemo v novem Zakonu o urejanju prostora, 2002. PRO je temeljni izvedbeni prostorski akt občine, na podlagi katerega se je pripravilo projekte za graditev objektov in zanje pridobilo gradbeno dovoljenje. Določa namensko rabo prostora in pravila njegove rabe za celotno območje občine ter pogoje, merila in ukrepe za načrtovanje v prostoru in pripravo občinskih lokacijskih načrtov iz pristojnosti občin in pogoje za pripravo projektov po zakonu o graditvi objektov. Pri tem pa upošteva strategijo prostorskega razvoja občine in strategijo prostorskega razvoja Slovenije ter pravila iz prostorskega reda Slovenije. Na območjih, ki niso urejene z lokacijskimi načrti, je PRO pravna podlaga za izdajo gradbenega dovoljenja po predpisih o graditvi objektov (Breznik in Duhovnik, 2005).

2.4.4 Občinski prostorski načrt

Občinski prostorski načrt (OPN) določa Zakon o prostorskem načrtovanju, 2007. OPN je temeljni prostorski akt za celotno območje občine. Pri izdelavi OPN se upošteva usmeritve iz državnih prostorskih aktov, razvojne potrebe občine in varstvenih zahtev. Določijo se cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo se prostorske ureditve lokalnega pomena ter določijo pogoji umeščanja objektov v prostor (prostorski izvedbeni pogoji). Vsebina OPN je razdeljena na strateški in izvedbeni del.

Strateški del OPN določa (ZPNačrt, 2007):

- izhodišča in cilje ter zasnovo prostorskega razvoja občine;
- usmeritve za razvoj poselitve in za celovito prenovno, usmeritve za razvoj v krajini, za določitev namenske rabe zemljišč in prostorskih izvedbenih pogojev ter zasnovo gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena;
- območja naselij, vključno z območji razpršene gradnje, ki so z njimi prostorsko povezana;
- območja razpršene poselitve.

Izvedbeni del OPN za posamezne enote urejanja prostora določa (ZPNačrt, 2007):

- območja namenske rabe prostora,
- prostorske izvedbene pogoje (PIP),
- območja, za katera se pripravi občinski podrobni prostorski načrt (OPPN).

Občina v strateškem delu opredeli cilje prostorskega razvoja, v izvedbenem delu pa vse normativne pogoje za rabo zemljišč in za poseganje v prostor. V vsebini strateškega dela OPN je večji poudarek na določitvi območij naselij in prednostnih območij za razvoj poselitve. V izvedbenem delu vsebine OPN sledi podrobnejša opredelitev z določitvami območij namenske rabe prostora, podlage za prostorske izvedbene pogoje in določitvijo območij, za katera se pripravi občinski podrobni prostorski načrt (OPPN). V strateškem delu OPN se določijo urbana središča, za katera se bodo izdelali urbanistični načrti in druga za občino pomembna območja, kot npr. območja prepoznanih naravnih in drugih kvalitet prostora, območja mineralnih surovin (Dekleva in sod., 2011).

OPN je po vsebini strateški in izvedbeni prostorski akt. Občina lahko po ZPNačrt (2007) namesto enega prostorskega akta (samo OPN) sprejme dva prostorska akta. Sprejme lahko občinski strateški prostorski načrt (v nadaljevanju OSPN) kot samostojen strateški prostorski akt in OPN kot izvedbeni prostorski akt. Za OSPN je predvideno, da ga bodo izdelale le večje oz. mestne občine. Večina občin pa se bo odločila za izdelavo enovitega prostorskega načrta, zaradi majhne površine, omejenega prostorskega razvoja in izvedbe enega postopka.

OPN je sestavljen iz grafičnega in tekstualnega dela. Izdela se v digitalni obliki. Podrobnejšo vsebino in način izdelave OPN določa Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacije razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij, Uradni list RS, št. 99/07.

Strokovne podlage za izdelavo OPN niso predpisane. Izbor strokovnih podlag je odvisen od strokovne presoje urbanista oz. prostorskega načrtovalca.

2.4.4.1 Enote urejanja prostora

Enota urejanja prostora je definirana kot območje z enotnimi značilnostmi prostora, na kateri se določi namenska raba prostora ali več vrst podrobnejše namenske rabe, prostorski izvedbeni pogoji in lahko tudi dopustna izraba prostora. Enote urejanja prostora v OPN se oblikujejo na podlagi analize prostora, značilnosti, prepoznavnosti, strateških usmeritev in načrtovanih prostorskih ureditev (Breznik in sod., 2010).

Enota urejanja prostora lahko zajema območje, ki obsega celotno naselje, del naselja ali posamezno prostorsko in funkcionalno zaključeno območje v naselju ali v odprtem prostoru zunaj naselij. Meje enot urejanja prostora se prikaže tako natančno, da se jo lahko določi v naravi in prikaže v zemljiškem katastru (Zakon o prostorskem načrtovanju, 2007).

2.4.4.2 Namenska raba prostora

Območje namenske rabe je definirano kot določena raba zemljišč, torej je predpisana raba zemljišč, ki določa namen, za katerega se zemljišče uporablja. Za določitev namenske rabe je potrebno upoštevati področne predpise (npr. Zakon o kmetijskih zemljiščih, Zakon o gozdovih, Zakon o vodah), fizične lastnosti prostora in predvideno rabo ter izhodišča in usmeritve iz državnih prostorskih aktov (Breznik in sod., 2010). Območje namenske rabe se ne smejo prekrivati in se jih določi po načelu pretežnosti, poznamo (ZPNačrt, 2007):

- stavbna zemljišča,
- kmetijska zemljišča,
- gozdna zemljišča,
- vodna zemljišča,
- druga zemljišča.

Območje namenske rabe se določi na parcelo natančno, zaradi dopustnosti gradnje objektov na posamezni parceli.

Območja osnovne namenske rabe se v skladu s Pravilnikom o vsebini, obliki... 2007, lahko deli na površine podrobnejše namenske rabe. Pri namembnosti območja upošteva fizične lastnosti in predvideno rabo prostora, področne predpise ter izhodišča in usmeritve iz državnih prostorskih aktov. Delitev podrobnejše namenske rabe (ZPNačrt, 2007):

- območja stavbnih zemljišč so: območja stanovanj, območja centralnih dejavnosti, območja proizvodnih dejavnosti, posebna območja, območja zelenih površin, območja in omrežje prometne infrastrukture, območja komunikacijske infrastrukture, območja energetske infrastrukture, območja okoljske infrastrukture, območja za potrebe obrambe v naseljih in površine razpršene poselitve;
- območja kmetijskih zemljišč sta najboljša kmetijska zemljišča in druga kmetijska zemljišča;
- območja gozdnih zemljišč;
- območja voda so: območja površinskih voda in območja vodne infrastrukture;
- območja drugih zemljišč so: območja mineralnih surovin, območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja zunaj naselij za potrebe obrambe in ostala območja.

Podrobnejšo namensko rabo se ravno tako določi po načelu pretežnosti. V urbanih središčih se na podlagi urbanističnega načrta določi podrobnejša namenska raba, ker so znotraj stavbnih zemljišč zelene površine, območja prometnih površin, parkirnih mest...

Na območju sanacije razpršene gradnje se zemljišča opredelijo kot območja stavbnih zemljišč. Na območju razpršene gradnje, ki ni predvidena za sanacijo, pa se ne opredeli kot stavbno zemljišče. Prikazana je le namenska raba, z grafičnim znakom obstoječega objekta. K površinam razpršene poselitve se štejejo stavbna zemljišča, znotraj območja take poselitve (ZPNačrt,2007).

2.4.4.3 Prostorski izvedbeni pogoji (PIP)

Prostorski izvedbeni pogoji se določijo v vsaki enoti urejanja in so pogoji za načrtovanje poseganja v prostor. Določajo pogoje glede namembnosti, lege, velikosti, oblikovanja, priključevanja objektov na gospodarsko javno, parcelacije, ohranjanja kulturne dediščine, ohranjanja narave, varstva okolja in naravnih dobrin, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter varovanja zdravja ljudi (Breznik in sod., 2010). Natančnost PIP v OPN je odvisna od namenske rabe prostora, predvidenih dejavnosti in morfoloških značilnosti prostora.

PIP so določeni tudi na območjih kjer je predvidena izdelava OPPN in veljajo do njegovega sprejetja. Določene so tudi usmeritve za izdelavo OPPN za namensko rabo, dopustno izrabo in zahtev iz natečajev. Pri izdelavi OPN se lahko vsebina PUP iz ZUN (1984) po tem zakonu prenese v OPN in dopolni v skladu z novimi predpisi.

2.4.4.4 Dopustna izraba prostora

Dopustna izraba prostora je urbanistični regulacijski instrument, ki se jo določi na enoto urejanja prostora, kjer je zaradi načrtovanih prostorskih ureditev to pomembno ali smiselno. Predstavlja faktor izrabe na območju, in sicer (ZPNačrt, 2007):

- med bruto tlorisno površino vseh objektov in celotno površino območja enote urejanja prostora ali pa med gradbenimi prostorninami vseh objektov in površino te enote;
- zahtevana površina zelenih ali javnih površin, ki služijo skupni rabi prebivalcev tega območja.

2.4.4.5 Urbanistični načrt

Urbanistični načrt je orodje (ne prostorski akt) za načrtovanje mest, naselij mestnega značaja ter drugih razvojnih središč, ki bodo z razvojem postala mesta ali naselja mestnega značaja. V ZPNačrt-u se vsebina urbanističnega načrta prikaže in preuči v konceptualnem in podrobnejšem delu. Po ZPNačrt (2007) se poleg prej omenjene vsebine določi v urbanističnem načrtu tudi:

- območja celovite prenove naselja z rešitvami in ukrepi za celovito prenovo,
- javne površine in druge oblike javnega dobra,
- prometno ureditev vključno s površinami za mirujoč promet,
- zelene površine naselja,
- temeljne strukture naselja z elementi urbanističnega in arhitekturnega oblikovanja,
- gospodarsko javno infrastrukturo naselja.

Na teh območjih se preučijo in prikažejo enote urejanja prostora, podrobnejša namenska raba, javne in zelene površine, načini komunalnega opremljanja, prometne ureditve ter glavni element urbanističnega in arhitekturnega oblikovanja območij oz. objektov. Določijo se tudi območja, za katere se bodo pridobile usmeritve za urbanistično arhitekturne rešitve na podlagi javnega natečaja.

2.4.5 Zaključne ugotovitve in primerjava prostorskih aktov glede na predstavljene zakone

Iz preglednice 2.1 je razvidno, da sta si najbolj podobna prostorska akta prostorski red občine in občinski prostorski načrt. Prostorski red občine je bil oblikovan leta 2003 z Zakonom o urejanju prostora. Po štirih letih od njegovega sprejetja je začel veljati Zakon o prostorskem načrtovanju, ki je sistemsko rešitev urejanja prostora vnesel občinski prostorski načrt. V zelo kratkem času je prišlo do sprejetja dveh zakonov, ki sta temeljito posegla v sistem urejanja prostora in prinesla tako vsebinske kot oblikovne spremembe prostorskih aktov. Hitrost spreminjanja prostorskih aktov pa je s seboj prinesla tudi precej zmede, saj se posamezen zakon (predvsem ZUreP-1, 2002) še ni mogel uveljaviti, tako da tudi primerjava med njimi ni mogoča. V nadaljevanju naloge se bomo tako osredotočili predvsem na zakona iz leta 1984 in 2007, po katerih so bili izdelani prostorski akti občin im jih med seboj tudi lahko primerjamo.

Preglednica 2.1: Primerjava treh prostorskih aktov občin: dolgoročni plan občine, prostorski red občine in občinski prostorski načrt.

	Dolgoročni plan občine	Prostorski red občine	Občinski prostorski načrt
Zakonodaja	Zakon o urejanju prostora, 1984	Zakon o urejanju prostora, 2002	Zakon o prostorskem načrtovanju, 2007
Veljavnost prostorskih aktov	1986-2000	časovno neomejen	časovno neomejen
Vrsta prostorskega akta	strateški in izvedbeni prostorski akt	v celoti izvedbeni prostorski akt	strateški in izvedbeni prostorski akt
Hierarhično nadrejeni prostorski akti	Dolgoročni plan SR Slovenije za obdobje od leta 1986 do leta 2000 in družbeni plan SR Slovenije za obdobje od leta 1986 do leta 1990	Strategija prostorskega razvoja Slovenije, Prostorski red Slovenije, državni lokacijski načrt in Regionalna zasnova prostorskega razvoja	Državni strateški prostorski načrt, Državni prostorski načrt in Regionalni prostorski načrt
Pravilniki za pripravo prostorskih aktov	Navodilo o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin, 1985	Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave prostorskega reda občine ter vrstah njegovih strokovnih podlag, 2004	Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojev za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij, 2007
Urbanistična zasnova obvezna sestavina prostorskih aktov	DA	NE, nahaja se v strategiji prostorskega razvoja občine	NE
Krajinska zasnova obvezna sestavina prostorskih aktov	DA	NE, nahaja se v strategiji prostorskega razvoja občine	NE
Območja urejanja prostora	/	prostorske in funkcionalne enote	enote urejanja prostora

2.4.5.1 Namen in vsebina dolgoročnega plana občine in občinskega prostorskega načrta

Pri posegih v prostor OPN v primerjavi z dolgoročnim planom občine poudarja varstvo okolja in načrtuje prostorske ureditve na lokalni ravni.

ZPNačrt (2007) določa, da se OPN po vsebini deli na strateški in izvedbeni del, ki se ga sprejme kot en občinski prostorski akt. Občina lahko sprejme dva samostojna občinska akta in sicer občinski strateški prostorski načrt kot strateški akt in občinski prostorski načrt kot izvedbeni akt. ZUreP (1984) dolgoročnega plana občine formalno ne razvršča kot strateški občinski akt, vendar glede na njihovo vsebino je to mogoče. Po ZUN (1984) predstavljajo izvedbeni občinski akt prostorski ureditveni pogoji. Torej po ZUreP (1984) in ZUN (1984) imamo dva samostojna občinska prostorska akta. Bistvena vsebinska razlika med prostorskima aktoma je ta, da ZPNačrt (2007) daje manjše poudarke strateškim vsebinam, večji je poudarek na urbanističnem urejanju mest in drugih naselij. ZPNačrt (2007) ne določa več v OPN priprave obveznih krajinskih in urbanističnih zasnov, ki so bile obvezne sestavine DPO in SPRO po ZUreP (1984).

2.4.5.2 Postopek priprave in sprejema dolgoročnega plana občine in občinskega prostorskega načrta

Postopek priprave in sprejema dolgoročnega plana občine po ZUreP

Občinski upravni organ, pristojen za družbeno planiranje najprej pripravi predhodno strokovno oceno, ki je osnova za odlok in program priprave dolgoročnega plana občine. Postopek priprave dolgoročnega plana občine, se ravno tako kot OPN začne s sklepom. Skupščina občine je odgovorna za določitev v smernicah za pripravo dolgoročnega plana dolgoročne družbene cilje za razvoj občine in opredelitev temeljnih pogojev za doseganje teh ciljev. Smernice nastanejo ob upoštevanju analize možnosti družbenega razvoja (v nadaljevanju AMDR), usmeritve iz dolgoročnega plana Socialistične republike Slovenije, ter drugih strokovnih podlag. Smernice dolgoročnega plana občine morajo biti konkretne. V njih so določena naselja in krajinska območja, za katere je potrebno obvezno po ZUreP (1984) izdelati urbanistično ali krajinsko zasnovo (ZUreP, 1984).

Analiza možnosti družbenega razvoja je podlaga za pripravo vseh planskih aktov. Nanaša se na razvoj v prostoru. V njej je potrebno upoštevati socialni in ekonomski razvoj, namensko rabo prostora in organizacijo dejavnosti. Prikazati pa mora medsebojne vplive dejavnosti v prostoru, njihove vplive na družbeni razvoj, ter vplive na naravne in z delom pridobljene vrednote človekovega okolja (ZUreP, 1984).

Ko je osnutek dolgoročnega plana občine pripravljen, sledi javna razgrnitev, ta pa ne sme biti krajša od 30 dni. V javni razgrnitvi sodelujejo občani, ki morajo biti o razgrnitvi osnutka plana na primeren, krajevno običajen način obveščeni. Na mestu razgrnitve občani dajejo pisne pripombe in predloge (ZUreP, 1984).

ZUreP (1984) prvič uvaja usklajevanje priprav prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih planskih aktov med sosednjimi občinami. Usklajevanje poteka pri planiranju razvoja na skupnih prostorsko in funkcionalno zaokroženih območjih. Taka območja so določena s planom Socialistične republike Slovenije, območja planiranja rabe skupnih naravnih virov in pri posegih v prostor, ki vplivajo na namensko rabo prostora ali ekološke razmere v drugih občinah.

Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije ugotavlja skladnost dolgoročnega plana občine z obveznimi izhodišči dolgoročnega plana Socialistične republike Slovenije. V primeru, da izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije ugotovi neskladje, obvesti izvršni svet občinske skupščine najkasneje v 45 dneh, da neskladja odpravi. Če občina plan sprejme, ne da bi ga uskladila, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije obvesti o tem Skupščino SR Slovenije, da zavzame stališča do ugotovljenih neskladij. Do sprejema stališča Skupščine SR Slovenije, tak dolgoročni plan občine ne more biti podlaga za izdelavo srednjeročnega družbenega plana občine (ZUreP, 1984).

Če se občine med seboj ne morejo uskladiti o prostorskih sestavinah planov, o tem obvestijo republiški upravni organ, pristojen za družbeno planiranje, ki so zadolženi za usklajevanje planov. Le-ti ponovno vodijo enak postopek o ugotavljanju skladnosti (ZUreP, 1984).

Postopek priprave in sprejema občinskega prostorskega načrta po ZPNačrt

Postopek priprave občinskega prostorskega načrta se začne s sklepom, ki ga sprejme župan in ga objavi v uradnem glasilu in v svetovnem spletu. Za postopek priprave in sprejema občinskega prostorskega načrta je značilno, da se sprejme v dveh fazah. Najprej se ga sprejme kot osnutek OPN, nato pa kot predlog OPN. Sklep, ki ga sprejme župan vsebuje (ZPNačrt, 2007):

- oceno stanja in razloge za pripravo prostorskega načrta,
- območje prostorskega načrta, kadar gre za spremembe in dopolnitve občinskega prostorskega načrta,
- način pridobitve strokovnih rešitev,
- roke za pripravo občinskega prostorskega načrta in njegovih posameznih faz,
- navedbo nosilcev urejanja prostora, ki podajo smernice za načrtovanje prostorske ureditve iz njihove pristojnosti.

Občina pripravi osnutek OPN na podlagi prikaza stanja prostora, usmeritev iz državnega strateškega prostorskega načrta, usmeritev iz občinskega strateškega prostorskega načrta, razvojnega programa, lastnih razvojnih potreb ter izraženih razvojnih potreb drugih oseb in ga pošlje ministrstvu. Ministrstvo posreduje osnutek OPN nosilcem urejanja prostora, da podajo smernice, ki jih občina mora upoštevati pri pripravi OPN. Če nosilci urejanja prostora v roku 30 dni ne podajo svojih smernic, se šteje, da jih nimajo. Ob upoštevanju smernic občina dopolni osnutek OPN. V primeru, da je potrebno izvesti presojo vplivov na okolje, mora občina zagotoviti okoljsko poročilo in ga skupaj z dopolnjenim osnutkom OPN pošlje ministrstvu pristojno za varstvo okolja. Ministrstvo preveri ali je okoljsko poročilo kakovostno izdelano in v skladu s predpisi (ZPNačrt, 2007).

V postopku priprave OPN mora po ZPNačrt (2007) sodelovati tudi javnost, v okviru javne razgrnitve. Javna razgrnitev dopolnjenega osnutka OPN traja najmanj 30 dni. V tem času mora občina tudi zagotoviti javno obravnavo, kjer javnost daje pripombe in predloge. Občina zavzame stališča do pripomb in predlogov javnosti in jih objavi na krajevno običajen način in v svetovnem spletu. Na podlagi omenjenih stališč do pripomb in predlogov javnosti, občina pripravi predlog občinskega prostorskega načrta in ga pošlje ministrstvu. Ministrstvo posreduje predlog OPN nosilcem urejanja prostora, da v roku 21 dneh podajo svoja mnenja. Če nosilci urejanja prostora tega ne storijo, pomeni, da se strinjajo z načrtovano prostorsko ureditvijo. Kadar je za OPN potrebno izvesti celovito presojo vplivov na okolje, se pristojna ministrstva v mnenjih opredelijo tudi do sprejemljivosti vplivov na okolje z vidika svoje pristojnosti. Ministrstvo pošlje ministrstvu, pristojnemu za varstvo okolja, ki na njihovi podlagi odloči o sprejemljivosti vplivov izvedbe OPN skladno z zakonom, ki ureja varstvo okolja. V primeru, da nosilci urejanja prostora ugotovijo, da njihove smernice niso bile upoštevane, ali da ministrstvo pristojno za varstvo okolja zavrne izdajo potrdila, ministrstvo predlaga vladi, da v roku 30 dneh odloči o usklajenosti predloga OPN. V nasprotnem primeru minister v roku 75 dni od prejema predloga OPN s sklepom potrdi predlog občinskega prostorskega načrta. Občinski prostorski načrt sprejme občinski svet z odlokom in ga objavi v uradnem glasilu z datumom in številko sklepa ministra oz. sklepa vlade.

ZPNačrt (2007) je prvič uvedel skrajšani postopek sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta. Rok za predložitev smernic in mnenj se skrajša na 15 dni, kot tudi trajanje javne razgrnitve. Skrajšan postopek je dopusten takrat, kadar se v OPN spreminjajo oz. dopolnjujejo samo prostorski izvedbeni pogoji, namenska raba prostora ostaja enaka.

Priprava prostorskih aktov občinskega prostorskega načrta in dolgoročnega plana občine **se razlikuje** v tem, da se pri pripravi občinskega prostorskega načrta država prek pristojnega resornega ministrstva vključi že v fazi osnutka in preveri vsebino in obliko. Občinski prostorski načrt mora biti pripravljen v skladu s Pravilnikom o vsebini, obliki... 2007, dolgoročni plan občine v skladu z

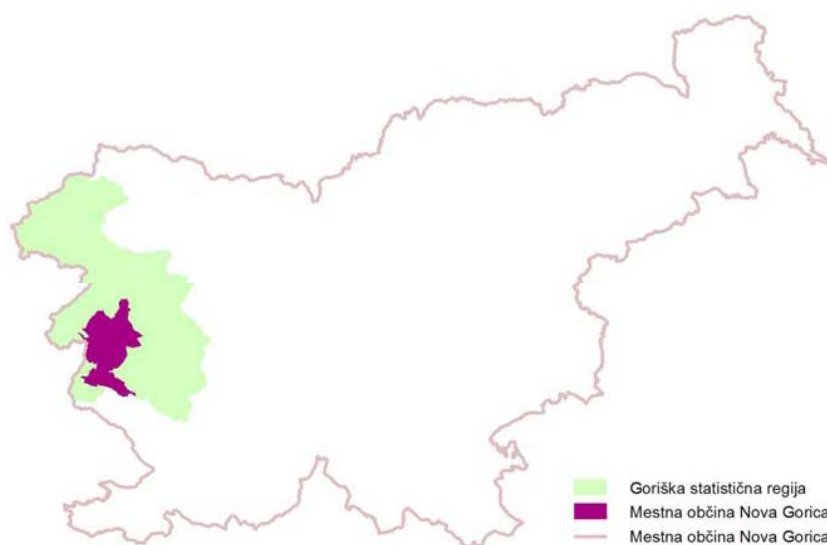
Navodilom o vsebini in metodologiji... 1985. Dolgoročni plan občine sprejme izvršni svet občinske skupščine oz. izvršilni organ skupščine samoupravne interesne skupnosti s potrditvijo izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Občinski prostorski načrt pa sprejme občinski svet z odlokom, ki ga objavi v uradnem glasilu. Urbanistična in krajinska zasnova so po ZUreP obvezna sestavina dolgoročnega plana občine. Veljavni ZPNačrt ne zahteva več urbanistične in krajinske zasnove kot obvezno sestavino občinskega prostorskega načrta. ZUreP ima v primerjavi z ZPNačrt izredno nenatančen in nesistematičen opisan postopek priprave in sprejema dolgoročnega plana občine.

3 PREDSTAVITEV MESTNE OBČINE NOVA GORICA

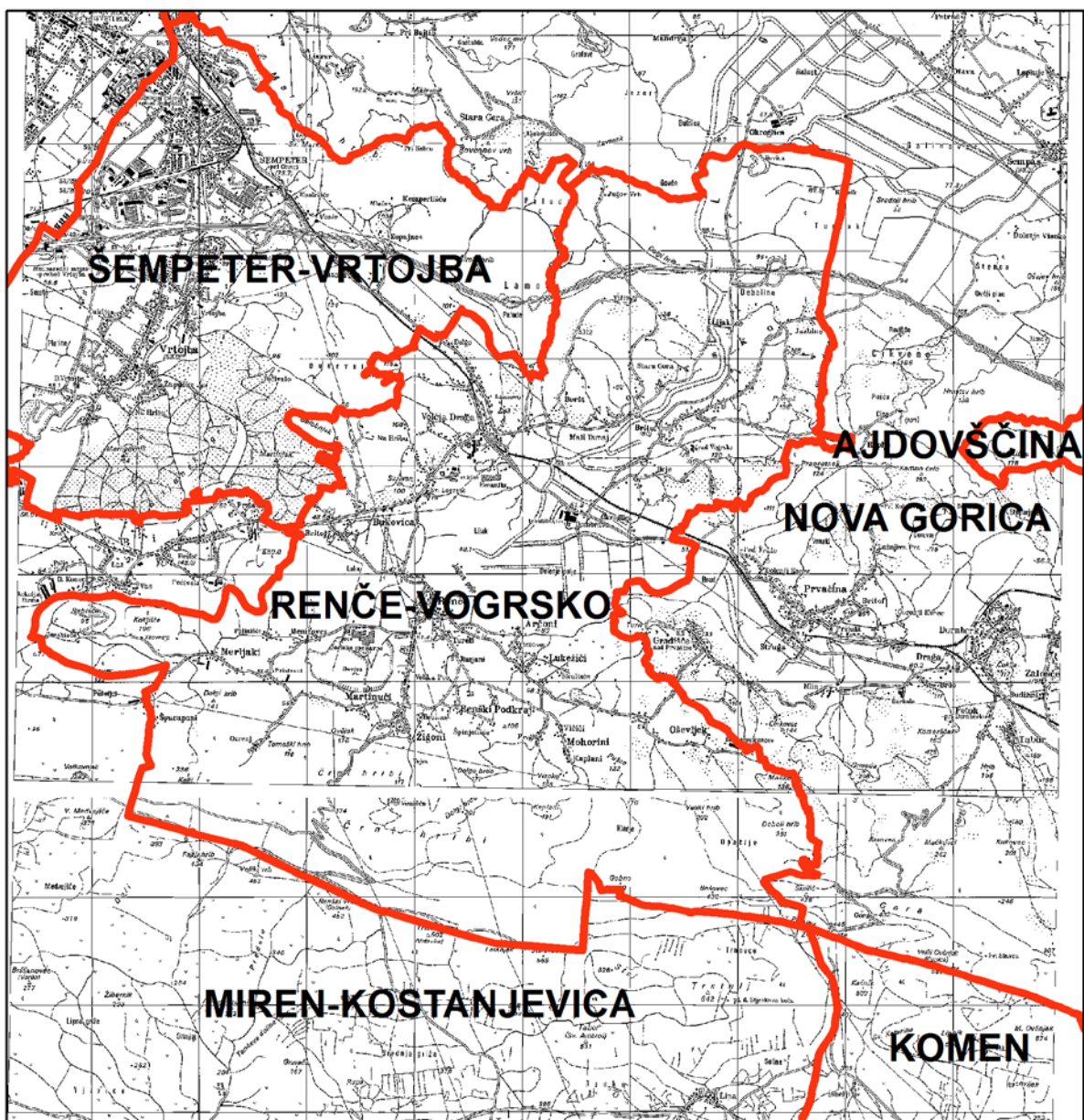
Do sedaj smo v diplomski nalogi govorili o prostorskih aktih in z njimi povezanimi zakoni, ter jih teoretično primerjali. V nadaljnjem poglavju sledi predstavitev Mestne občine Nova Gorica s statističnim podatki o prebivalstvu, gospodarstvu in kmetijstvu v določenem obdobju. V drugem delu poglavja so navedene smernice iz odloka Dolgoročnega plana MONG in dopoljenega osnutka Občinskega prostorskega načrta MONG. Smernice obsegajo usmeritve za razvoj poselitve, dejavnosti, kmetijstva in gozdarstva.

Mestna občina Nova Gorica leži na zahodni strani Slovenije ob meji z Italijo. V Goriški regiji je MONG največja občina z občinskim središčem v Novi Gorici, ki je hkrati tudi regijsko središče. Obsega 43 naselij z 32.070 prebivalcev. Prvega marca leta 2006 je nastala nova občina Renče-Vogrsko, ki se je odcepila od MONG. Tako se je površina MONG zmanjšala na 279 km² (dopolnjen osnutek OPN Mestne občine Nova Gorica, 2011).

Slika 3.1: Položaj občine v Sloveniji (Kobetič in sod., 2006).

MONG se razvija v središče nacionalnega pomena ravno zaradi njene lege na zahodnem delu države. Postaja vse bolj močno kulturno in gospodarsko središče in sledi cilju čezmejnega sodelovanja s sosednjo Italijo (Dopolnjen osnutek OPN Mestne občine Nova Gorica, 2011).

Slika 3.2: Samostojna občina Renče - Vogrsko (GURS, 1996).

3.1.1 Prebivalstvo v Mestni občini Nova Gorica

Preglednica 3.1: Število prebivalcev v MONG in število prebivalcev v Sloveniji od leta 1869 do leta 2010 (Kobetič in sod., 2006: str 22., SURS, 2011).

Leto	Prebivalstvo v Mestni občini Nova Gorica	Prebivalstvo v Sloveniji
1869	17.201	1.128.768
1931	20.188	1.389.323
1961	21.406	1.595.450
1971	25.749	1.738.101
1981	31.055	1.917.469
1991	32.144	2.001.768
2002	31.538	1.995.718
2006	31.538	2.008.516
2008	32.385	2.022.629
2010	32.070	2.049.261

Iz preglednice 3.1 je razvidno, da je prebivalstvo v MONG od leta 1869 do leta 2010 stalno naraščalo. V desetletnem obdobju med letoma 1971 in 1981 so zabeležili najmočnejšo rast prebivalstva. Od leta 1981 naprej, pa beležijo število prebivalcev nekje med 31.000 in 33.000. Število prebivalcev v Sloveniji je imelo najvišjo rast od leta 1869 do leta 1991. Kasneje od leta 2002 se je rast prebivalstva v državi upočasnila in niha okrog 2.000.000.

3.1.2 Gospodarstvo v Mestni občini Nova Gorica

Preglednica 3.2: Število zaposlenih in povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega v Sloveniji in MONG v družbah od leta 2006 do leta 2009 (<http://www.nova-gorica.si>, 2011).

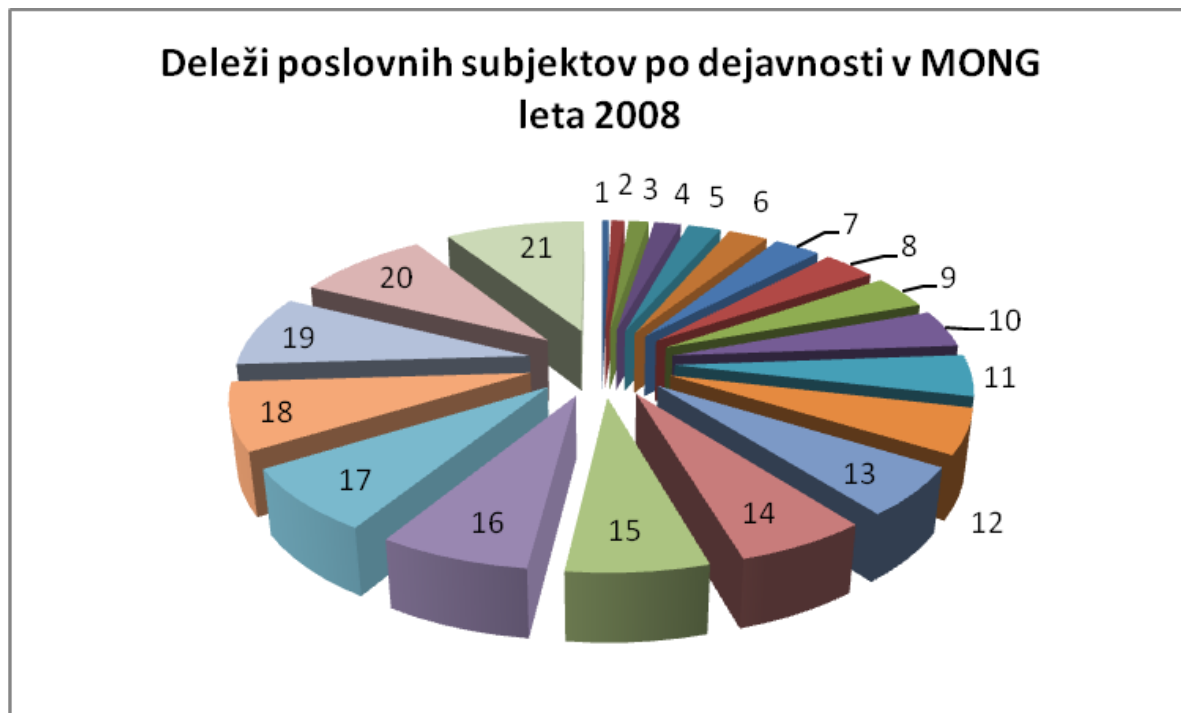
	2006	2007	2008	2009
Število zaposlenih SLO	478.839	499.465	510.754	/
Število zaposlenih MONG	8.586	8.837	8.721	/
Povp. mes. bruto plača na zap. V SLO [€]	1.119	1.191	1.291	1.429
Povp. mes. bruto plača na zap. V MONG [€]	1.379	1.444	1.520	1.530

Število zaposlenih v Sloveniji je od leta 2006 do leta 2008 enakomerno naraščalo, enako velja za MONG, kar je razvidno iz preglednice 3.2. Izjema je leto 2008, kjer so beležili malenkostno zmanjšanje zaposlenih v občini. Višina bruto plač predstavlja ekonomsko moč prebivalstva in je pomemben kazalec razvoja občine. V MONG so bruto plače nad Slovenskim povprečjem, ki za državo in občino še vedno naraščajo na zaposlenega.

Preglednica 3.3: Poslovni subjekti (gospodarske družbe, zadruga, samostojni podjetniki, fizične osebe, zavodi, organi, organizacije in društva) po dejavnosti v MONG v letu 2008 (<http://www.nova-gorica.si>, 2011).

	Področja po dejavnosti	2008	Delež %
1	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	28	0,80
2	Rudarstvo	1	0,03
3	Predelovalna dejavnost	310	8,82
4	Oskrba z energijo (plin, nafta, elektrika)	11	0,31
5	Oskrba z vodo, odpadki, kanalizacija.	3	0,09
6	Gradbeništvo	554	15,77
7	Trgovina, popravilo vozil in drugo	551	15,68
8	Promet in skladiščenje	159	4,52
9	Gostinstvo	146	4,15
10	Informacijsko komun. Tehnologije	78	2,22
11	Finančne in zavarovalniške storitve	37	1,05
12	Poslovanje z nepremičninami	45	1,28
13	Strokovne, znanstvene, tehnološke dejavnosti	511	14,54
14	Druge razne poslovne dejavnosti	95	2,70
15	Dejavnosti javne uprave	32	0,91
16	Izobraževanje	73	2,08
17	Zdravstveno in socialno varstvo	85	2,42
18	Kultura, razvedrilo, rekreacija	286	8,14
19	Druge dejavnosti	508	14,46
20	Dejavnost gospodinjstev (lastna raba)	0	0,00
21	Dejavnost eksteritorialnih organizacij	1	0,03
	Skupaj	3514	100,00

Preglednica 3.3 prikazuje poslovne subjekte po dejavnostih v MONG leta 2008. V Mestni občini Nova Gorica je bilo registriranih 3.514 poslovnih subjektov. Največji delež 15,77 % predstavlja gradbeništvo, takoj za njim Trgovina, popravilo vozil in drugo s 15,68 % vseh dejavnosti v občini. Najnižji delež 0,03 % znašajo dejavnost eksteritorialnih organizacij in rudarstvo, ter 0,09 % delež oskrbe z vodo, odpadki in kanalizacijo.

Slika 3.3: Primerjava poslovnih subjektov po dejavnosti v Mestni občini Nova Gorica v letu 2008 (<http://www.nova-gorica.si>, 2011).

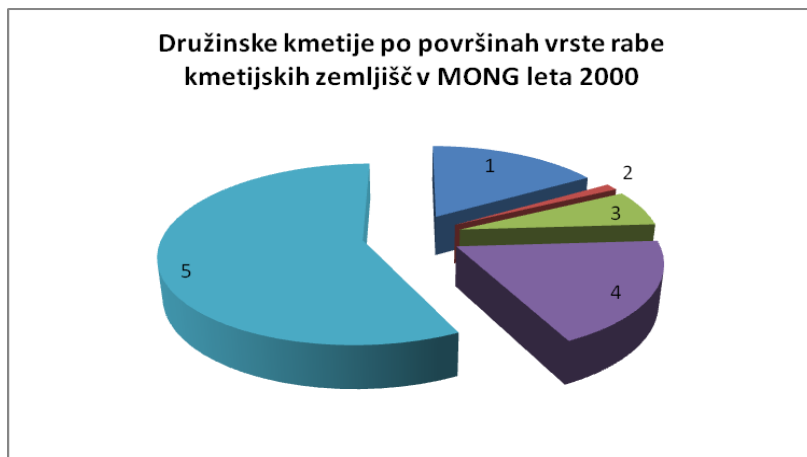
3.1.3 Kmetijstvo v Mestni občini Nova Gorica

Preglednica 3.4: Družinske kmetije po površinah vrste rabe kmetijskih zemljišč iz leta 2000 (Kobetič in sod., 2006: str 66).

Opomba: v podatkih je vključeno tudi območje sedaj že samostojne občine Renče-Vogrsko

	Vrste rabe	Slovenija		Goriška regija		MONG	
		[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
1	Njive in vrtovi	150.178,03	32,92	3.077,89	9,68	686,9	16,33
2	Kmečki sadovnjaki	7.813,16	1,71	243,54	0,77	50,0	1,19
3	Intenzivni sadovnjaki	3.607,99	0,79	648,73	2,04	272,9	6,49
4	Vinogradi	13.786,35	3,02	3.594,43	11,30	786,7	18,70
5	Travniki in pašniki	280.829,25	61,56	24.231,75	76,21	2.410,4	57,29
	Skupaj	456.214,78	100,00	31.796,34	100,00	4.206,9	100,00

V MONG je 4207 ha površine namenjene družinskim kmetijam. Največji delež kmetijske površine predstavljajo travniki in pašniki (57,3 %), sledijo vinogradi (18,7 %) ter njive in vrtovi (16,3 %). Delež travnikov in pašnikov ter njiv in vrtov so sicer pod povprečjem Slovenije, po drugi strani pa so vinogradi in sadovnjaki močno nad povprečjem (preglednica 3.4).

Slika 3.4: Deleži družinskih kmetij glede vrste rabe kmetijskih zemljišč v Mestni občini Nova Gorica v letu 2000 (Kobetič in sod., 2006).

3.1.4 Primerjava smernic iz obeh prostorskih aktov Mestne občine Nova Gorica

3.1.4.1 Splošne usmeritve za razvoj poselitve

V DPO MONG so naselja razvrščena v pet stopenj modela poselitve: središče regionalnega pomena, lokalna središča mestnega območja, pomembnejša lokalna središča, lokalna središča, manjša lokalna središča. Za vsak model poselitve so določeni cilji in razvoj poselitve. Za središče regionalnega pomena Nova Gorica teži k povezovanju dejavnosti na vseh področjih z Gorico v Italiji in Šempetrom (brez naselja Vrtojba). DPO MONG za razliko od OPN MONG omenja tudi, naj se v druga lokalna središča mestnega območja uvršča območja za šport in rekreacijo v naravnem okolju, z namenom, da se prebivalcem zagotovi čim višjo kvaliteto bivanja. V pomembnejših lokalnih središčih je »dopolnjevanje naselij z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi ter umeščanje manjših proizvodnih območij dovoljeno le pod pogojem, da le-ta služijo tudi za potrebe prebivalcev v gravitacijskem območju posameznega naselja.« (Dolgoročni plan MONG, 2003, str. 8).

V DPO MONG se zaradi racionalne rabe zemljišč **usmerja poselitev** v ureditvena območja naselij. Kjer se najprej izkoristijo v naselju zazidljiva zemljišča, s sanacijo degradiranih urbanih območij in z aktiviranjem nepozidanih ali nezadostno izkoriščenih zemljišč.

OPN MONG tvori petstopenjsko strukturirano omrežje: središče nacionalnega pomena, središče občinskega pomena, pomembnejša lokalna središča, lokalna središča in pomožna lokalna središča. V strateškem delu usmerja poselitev na območju Nove Gorice v razvoj širšega mestnega območja skupaj

z Gorico v Italiji, Šempetrom in Vrtojbo v urbano aglomeracijo. Cilj je sodelovanje s čezmejnimi območji v Italiji, okrepanje sodelovanje pri umeščanju dejavnosti v prostor (povezovanje upravnih, proizvodnih, oskrbnih in storitvenih dejavnosti), povezovanje infrastrukturnih omrežij (javni potniški promet, gospodarska javna infrastruktura itd.), razporeditvi stanovanj ter športno rekreacijskih in zelenih površin. V ostalih naseljih se bo spodbujal intenziven urbani razvoj, z značilnimi koncentriranimi stanovanjskimi gradnjami ter proizvodnih, storitvenih in oskrbnih dejavnosti. Poselitev se bo širila tudi iz širšega mestnega območja Nova Gorica na območje od Nove Gorice proti Ajdovščini z regionalnim središčem v Novi Gorici (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

OPN MONG usmerja razvoj naselij k uravnoveženim razmerjem med grajenimi in odprtimi prostori v naselju. Poudarja zagotavljanje zadostno število javnih prostorov ter zelenih površin, ki jih je mogoče povezati v zelene sisteme in z odprtimi površinami na robovih naselij. Poselitev se usmerja na opuščene in neizkoriščene površine znotraj ureditvenega območja naselja. Ko takih zemljišč ni več, se razvoj zagotavlja s širitvami in zaokrožitvami naselja (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

Razpršena gradnja ni dovoljena tako za OPN MONG kot tudi za DPO MONG. Izjema in le pod strogim nadzorom so območja avtohtone razpršene poselitve na Trnovski in Banjški planoti, ko gre za potrebe izvajanja kmetijske ali druge obstoječe dejavnosti. Nova poselitev se za oba prostorska akta usmerja v ureditvena območja naselij (Dolgoročni plan MONG, 2003 in Doplnjen osnutek OPN MONG, 2011).

Preglednica 3.5: Primerjava usmeritev za razvoj poselitve med Dolgoročnim planom Mestne občine Nova Gorica in Občinskim prostorskim načrtom Mestne občine Nova Gorica (Dolgoročni plan MONG, 2003 in Doplnjen osnutek OPN MONG, 2011).

	Dolgoročni plan Mestne občine Nova Gorica	Občinski prostorski načrt Mestne občine Nova Gorica
Splošne usmeritve za poselitev	povezovanje dejavnosti z Gorico v Italiji in Šempetrom	v urbano aglomeracijo skupaj z Gorico v Italiji, Šempetrom in Vrtojbo
Posebnosti	poudarja sodelovanje s čezmejnimi območji	poudarja sodelovanje s čezmejnimi območji
Model poselitve	5 stopenj: središče regionalnega pomena, lokalna središča mestnega območja, pomembnejša lokalna središča, lokalna središča, manjša lokalna središča	5 stopenj: središče nacionalnega pomena, središče občinskega pomena, pomembnejša lokalna središča, lokalna središča in pomožna lokalna središča
Razpršena gradnja	ni dovoljena	ni dovoljena

Iz preglednice 3.5. je razvidno da so usmeritve za razvoj poselitve obeh prostorskih aktov dokaj podobna. Oba akta poudarjata sodelovanje s čezmejnimi območji in prepovedujeta razpršeno gradnjo (izjema so nekatera območja). Imata pet modelov poselitve, kateri so podrobneje prikazani v preglednici 3.6.

Preglednica 3.6: Primerjava modelov poselitve med Dolgoročnim planom iz leta 2003 in Občinskim prostorskim načrtom iz leta 2011 Mestne občine Nova Gorica (Dolgoročni plan MONG, 2003 in Dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

Stopnja modela poselitve Dolgoročnega plana MONG	Naselja	Stopnja modela poselitve Občinskega prostorskega načrta MONG	Naselja
Središče regionalnega pomena	Nova Gorica	Središče nacionalnega pomena	Nova Gorica
Lokalna središča mestnega območja	Kromberk, Rožna dolina	Središče občinskega pomena	Dornberk, Šempas in Grgar
Pomembnejša lokalna središča	Dornberk, Branik, Šempas in Čepovan	Pomembnejša lokalna središča	Branik, Trnovo in Čepovan
Lokalna središča	Prvačina, Grgar in Trnovo	Lokalna središča	Prvačina in Ozeljan v Vipavski dolini ter Lokve
Manjša lokalna središča	Grgarske Ravne, Banjšice, Ravnica, Lokovec, Gradišče, Osek Ozeljan in Lokve	Pomožna lokalna središča	Grgarske Ravne, Banjšice, Lokovec, Ravnica, Osek, Gradišče nad Prvačino, Zalošče in Preserje

Preglednica 3.6. prikazuje spremembo stopenj modelov poselitve prostorskih aktov Mestne občine Nova Gorica od leta 2003 do leta 2011. Mesto Nova Gorica kot središče nacionalnega pomena se uveljavlja tudi v Občinskem prostorskem načrtu MONG kot regionalno središče Goriške regije. Lokalna središča mestnega območja so naselja v goriškem mestnem območju - vplivnem območju mesta. Ne moremo jih enačiti s središči občinskega pomena iz OPN MONG, ki imajo vlogo pomembnejših oskrbnih središč. Naselji Šempas in Grgar s svojo opremljenostjo še ne dosegata praga središča občinskega pomena, vendar se ju načrtno v tej smeri razvija. V novem prostorskem aktu prištevamo k pomembnejšim lokalnim središčem Branik, Trnovo in Čepovan in ne več: Dornberk in Šempas. Šempas in Dornberk sta postala središče občinskega pomena.

3.1.4.2 Splošne usmeritve za razvoj dejavnosti v prostoru

V DPO MONG ni posebej opisanih splošnih usmeritev za razvoj dejavnosti v prostoru. Med branjem teksta (v poglavju: Usmeritve za razvoj poselitve) smo jih zasledili, vendar so ohlapnejše in npr. ne natančno določajo katere objekte bo potrebno premestiti oz. prenoviti, kot to opisuje OPN MONG.

Dejavnosti, ki se jih umešča v naselja blizu bivalnih območij, po novem OPN MONG, ne smejo biti v nasprotju s stanovanjskimi območji. V delih naselja, kjer je možnost dolgoročnega razvoja se uvršča oskrbne in storitvene dejavnosti ter območja družbene infrastrukture. Zagotovljena mora biti dobra dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi, kolesom ali peš, z namenom zmanjšanja potrebe po uporabi

motoriziranih prevoznih sredstev. Pri usmeritvi dejavnosti v naselju se upošteva obstoječe dejavnosti v naselju ter tip, položaj in vlogo naselja v okviru omrežja naselij. Ostala manjša naselja v MONG pa so namenjena bivanju in dopolnjevanju s kmetijsko dejavnostjo (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

3.1.4.3 Usmeritve za razvoj kmetijstva

V **DPO MONG** ni posebej omenjenih usmeritev za razvoj kmetijstva.

V **OPN MONG** bodo najboljša kmetijska zemljišča trajno varovana in namenjena za intenzivno kmetijsko proizvodnjo (preglednica 3.7). Druga kmetijska zemljišča s slabšim pridelovalnim potencialom bo potrebno spodbujati, predvsem na območju ohranjanja kulturnih in simbolnih kakovosti krajine ali biotske raznovrstnosti ter naravnih vrednot. V MONG se usmerja kmetijstvo v Vipavsko dolino, z večjim deležem poljedelstva, vrtnarstva, vinogradništva in sadjarstva. Intenzivno vinogradništvo in sadjarstvo se spodbuja v južnem delu Vipavske doline. Na Banjški in Trnovski planoti bo prevladovala pašna živinoreja, s prednostjo ekološkega kmetovanja. Šempasko polje, pobočja pod robom Trnovske planote od Lok do Vitovelj, ravninska območja ob reki Vipavi in kmetijska območja pri Rožni Dolini pa bodo namenjena za vrtnarsko proizvodnjo (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

Preglednica 3.7: Raba kmetijskih zemljišč na območju občine Nova Gorica glede na smernice za razvoj kmetijstva Občinskega prostorskega načrta MONG (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

Vrsta kmetovanja	Območje
Poljedelstvo, vrtnarstvo	Vipavska dolina
Vinogradništvo in sadjarstvo	južni del Vipavske doline
Pašna živinoreja	Banjška in Trnovska planota
Vrtnarska proizvodnja	Šempasko polje, pobočja pod robom Trnovske planote od Lok do Vitovelj, ravninska območja ob reki Vipavi in kmetijska območja pri Rožni Dolini

3.1.4.4 Usmeritve za razvoj gozdarstva

V **DPO MONG** ločimo več zasnov območij gozdnih zemljišč:

- večnamenske gozdove; so vsi ostali gozdovi v katerih je gospodarjenje dovoljeno v skladu z gozdnogospodarskimi načrti, v njih je tudi možna gradnja gozdnih prometnic v skladu s prostorsko zakonodajo.
- gozdove s posebnim namenom;
- varovalne gozdove; posegi praviloma niso dopustni, razen če so utemeljeni s presojo vplivov na okolje (v OPN MONG morajo biti posegi v skladu z gozdnogospodarskimi načrti in

drugimi akti). Gospodarjenje je ravno tako kot v OPN MONG omejeno na krepitev varovalne funkcije. Varovalni gozdovi so: gozdovi na ekstremnih južnih pobočjih Trnovske planote, ki obenem spadajo tudi v krajinski park Južni obronki Trnovskega gozda, pobočje Sabotina nad reko Sočo, Govcev na severnem delu Trnovske planote (Dolgoročni plan MONG, 2003).

Gozdovi s posebnim namenom se delijo v dve podskupini:

- gozdove s posebnim namenom, kjer so posegi dovoljeni; za gospodarjenje v takih gozdovih veljajo enaka pravila kot so zapisana v OPN MONG (v alineji gozdovi s posebnim namenom). Razlika je le v tem, da posegi v prostor na območju občinskega pomena praviloma niso dovoljeni. Možna je krčitev gozdnih ostankov na obrobju mesta na podlagi mnenja Zavoda za gozdove Slovenije. Območja takih gozdov je v primerjavi z OPN MONG manj in sicer, del mestnega gozda Panovec, območje krajinskega parka Južni obronki Trnovskega gozda in na območju naravnega spomenika Smrečje.
- gozdove s posebnim namenom, kjer ukrepi niso dovoljeni (gozdni rezervati); za razliko od OPN MONG je v DPO MONG dopustna le raziskovalna dejavnost ob sodelovanju Zavoda za gozdove Slovenije, ostali posegi niso dovoljeni. Taki razglašeni gozdovi so Panovec, (oddelek 3 v mestnem gozdu Panovec), Kromberški hrasti in Lijak, del Smrečja, Paradana in še nekaj manjših v Trnovskem gozdu (Dolgoročni plan MONG, 2003).

V OPN MONG so razdelili gozdove v naslednje skupine:

- varovalni gozdovi; posegi, obnovitvena ter vzdrževalna in varstvena dela morajo biti v skladu z gozdnogospodarskimi načrti in drugimi pravnimi akti. Gospodarjenje v teh gozdovih je omejeno na krepitev varovalne funkcije. Taki gozdovi so razglašeni na južnem delu Trnovske planote, ki sovpadajo s krajinskim parkom Južni obronki Trnovskega gozda in najbolj strma pobočja kraške planote nad Branico.
- gozdni rezervati; so prepuščeni naravnemu razvoju. V takih gozdovih so prepovedane vse dejavnosti, razen opravljanja nalog javnih služb s področja gozdarstva, ohranjanja narave in nadzora lova. Razglašeni gozdni rezervati so delno mestni gozd Panovec, Kromberški hrast, Lijak, Smrečje, Paradana, Govci, Golaki in še nekaj manjših v trnovskem gozdu.
- gozdovi s posebnim namenom; gospodarjenje je prilagojeno vrsti in stopnji poudarjenosti posamezne funkcije gozda, torej so posegi dovoljeni. Taki gozdovi so: del mestnega gozda Panovec, območje Trnovskega gozda, Škabrijel, Sveta Gora, Sabotin, Sveta Katarina...
- območja sklenjenih in ohranjenih gozdnih kompleksov; gospodarjenje s takimi gozdovi je sonaravno in trajnostno. Ponavadi se izvaja lesnoproizvodna funkcija, na območju Trnovskega gozda in južnem delu Vipavske doline.

- območja prepleta gozdnih in kmetijskih zemljišč in poselitve; gozdni rob se spreminja, zaradi zaokroževanja kmetijskih zemljišč in drugih posegov (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

V **OPN MONG** je določeno, da se ohranja sklenjene gozdove na Trnovski planoti, ohranja se tudi kulturna krajina prepleta gozda, travnikov in kmetijskih zemljišč na Banjški planoti in robu Krasa. Gozdove v naseljih se ohranja, gozdove v bližini naselij se lahko nameni za poselitve, pod pogojem, da se ekološko ravnovesje ne spremeni. Gozdne posege je potrebno usmerjati na območja zaraščajočih se površin, kot povratne rabe kmetijskih zemljišč. Posegi v gozd z namenom razpršene poselitve niso dopustni (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

Preglednica 3.8: Primerjava zasnov gozdnih zemljišč Dolgoročnega plana MONG (2003) z Občinskim prostorskim načrtom MONG (Dolgoročni plan MONG, 2003 in Dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

Zasnove gozdnih zemljišč Dolgoročnega plana MONG	Območje gozdnih zemljišč	Zasnove gozdnih zemljišč Občinskega prostorskega načrta MONG	Območje gozdnih zemljišč
Varovalni gozdovi	na južnih pobočjih Trnovske planote, ki obenem spadajo tudi v krajinski park Južni obronki Trnovskega gozda, pobočje Sabotina nad reko Sočo, Govcev na severnem delu Trnovske planote	Varovalni gozdovi	na južnem delu Trnovske planote, ki sovpadajo s krajinskim parkom Južni obronki Trnovskega gozda in najbolj strma pobočja kraške planote nad Branico
Gozdove s posebnim namenom, kjer ukrepi niso dovoljeni	Panovec, (oddelek 3 v mestnem gozdu Panovec), Kromberški hrasti in Lijak, del Smrečja, Paradana in še nekaj manjših v Trnovskem gozdu	Gozdni rezervati	delno mestni gozd Panovec, Kromberški hrast, Lijak, Smrečje, Paradana, Govci, Golaki in še nekaj manjših v trnovskem gozdu
Gozdovi s posebnim namenom, kjer so posegi dovoljeni	del mestnega gozda Panovec, območje krajinskega parka Južni obronki Trnovskega gozda in na območju naravnega spomenika Smrečje	Gozdovi s posebnim namenom	del mestnega gozda Panovec, območje Trnovskega gozda, Škabrijel, Sveta Gora, Sabotin, Sveta Katarina...
Večnamenski gozdovi	vsi ostali gozdovi	Območja sklenjenih in ohranjenih gozdnih kompleksov	območju Trnovskega gozda in južnem delu Vipavske doline
		Območja prepleta gozdnih in kmetijskih zemljišč in poselitve	

V preglednici 3.8. smo skušali primerjati vrste gozdov Dolgoročnega plana MONG z Občinskim prostorskim načrtom. Starejši prostorski akt je razdelil gozdove v 4 skupine, novejši pa v 5 skupin. Razlike med aktoma se pokažejo tudi v imenovanju zasnov gozdnih zemljišč. V primerjavi smo

poskušali čim bolj enačiti vrste gozdov med prostorskima aktoma s pomočjo območij, ki ga zavzemajo in dovoljenih posegov. Iz tabele je razvidno, da pobočje Sabotina nad reko Sočo, Govec na severnem delu Trnovske planote ne spadata več k varovalnim gozdovom, kot je bilo določeno po Dolgoročnem planu MONG. Golaki in Govci v starem prostorskem planu niso bili razglašeni za gozdne rezervate. Gozdov s posebnim namenom, kjer so posegi dovoljeni je v primerjavi z OPN MONG manj.

4 METODOLOGIJA PRIMERJAVE NAMENSKE RABE PROSTORA IN VIRI PODATKOV

V nadaljevanju diplomske naloge je opisan postopek primerjave namenske rabe prostora Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica, ki je bil sprejet leta 1986 za obdobje 1986-2010 (Medobčinski uradni vestnik, MUV 1/87), katerega so dopolnjevali in spreminjali do leta 2003 (MUV št. 1/87 in 3/90, 1/93, 9/95, 20/96, 3/98, 13/98, 6/99, 18/3), z dopolnjenim osnutkom Občinskega prostorskega načrta občine Nova Gorica. Dolgoročni plan se dopolni in spremeni, kadar pride do sprememb in dopolnitev vsebin Dolgoročnega plana občine Nova Gorica ali dopolnitev in sprememb obveznih izhodišč Dolgoročnega plana RS in iz drugih razlogov. V nadaljevanju so omenjeni tudi podatki, ki so bili na voljo za izvedbo take primerjave.

Dopolnjen osnutek OPN po ZPNačrt iz leta 2007 za razliko od osnutka OPN, ki ga pripravi občina, vsebuje smernice nosilcev urejanja prostora in variantne rešitve posameznih prostorskih ureditev.

4.1 Spremembe namenske rabe zemljišč Mestne občine Nova Gorica

Izvedba primerjave namenske rabe prostora med Dolgoročnim planom MONG in Občinskim prostorskim načrtom MONG je potekala v programskem okolju ArcGIS 9.3, podjetja ESRI. Podatke smo urejali v ArcCatalog, analizo pa smo izvajali z različnimi orodji v ArcMap.

Dolgoročni plan Mestne občine Nova Gorica za obdobje 1986-2010 z zadnjimi spremembami in dopolnitvami 2003 (v nadaljevanju DPO MONG) smo primerjali z dopolnjenim osnutkom Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica (v nadaljevanju OPN MONG). Pri analizi namenske rabe prostora je bila pomembna tudi informacija, da je leta 2006 nastala samostojna občina Renče-Vogrsko. Pred tem so občino Renče-Vogrsko uvrščali k Mestni občini Nova Gorica. Podatki o namenski rabi prostora Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica (skupaj z novo občino Renče-Vogrsko) so bili ažurirani leta 2003. Zato, smo morali pri analizi namenske rabe prostora upoštevati spremembo površine obravnavane občine.

Namenska raba prostora je določena v grafičnem delu na parcelo natančno za oba prostorska akta. V nalogi smo želeli ugotoviti, za koliko so se spreminjale rabe zemljišč za posamezno namensko rabo prostora v obravnavani občini. Za lažjo primerjavo smo med seboj primerjali le osnovno namensko rabo prostora skupaj z gospodarsko javno infrastrukturo in območji prometnih površin.

4.1.1 Priprava podatkov

Za izvedbo analize je bil najpomembnejši podatek o namenski rabi prostora v grafičnem delu izvedbenega prostorskega načrta. Ta podatek nam pove, katera vrsta rabe je določena na posamezni parceli. Ker smo med seboj primerjali le osnovno namensko rabo prostora obeh aktov, smo grafične simbole kategorij poenotili po novem ZPNačrt iz leta 2007. Pri poenotenju grafičnih simbolov kategorij namenske rabe iz DPO MONG nastaneta težavi:

- namenska raba DPO MONG je pomanjkljivejša glede na namensko rabo prostora iz Pravilnika o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (UL, št 20/03) iz leta 2003,
- namensko rabo DPO MONG in OPN MONG je težko poenotiti in poistovetiti.

4.1.2 Uporabljena prostorska akta pri izvedbi analize

Namenska raba prostora je prikazana v grafičnem delu izvedbenega prostorskega načrta in pokriva celotno območje obravnavane občine. Poleg grafičnih podatkov najdemo tudi opisne podatke. Opisni podatki so pomembni pri analizi namenske rabe prostora v programskem okolju GIS. Na območju Mestne občine Nova Gorica je še vedno veljaven Dolgoročni plan Mestne občine Nova Gorica, ki je bil sprejet na podlagi Zakona o urejanju prostora. Dolgoročni plan je bil v zadnje spremenjen in dopolnjen leta 2003, katerega bo v kratkem nasledil Občinski prostorski načrt Mestne občine Nova Gorica.

Za izdelavo analize namenske rabe prostora Dolgoročnega plana občine in Občinskega prostorskega načrta za MONG v programskem okolju ArcGIS, smo podatke pridobili na občini Nove Gorice. Podatki o namenski rabi prostora obeh prostorskih aktov, s katerimi smo razpolagali so v vektorski obliki zapisa *.shp datoteka.

Državni ortofoto (v nadaljevanju DOF) je po Pravilniku o katastru dejanske rabe kmetijskih zemljišč UL RS št. 6/2005 »skeniran aeroposnetek, ki je z upoštevanjem centralne projekcije posnetka in modela reliefa transformiran (razpačen) v državni koordinatni sistem. Izdelek je v metričnem smislu enak linijskemu načrtu ali karti.« Za zajem podatkov namenske rabe prostora v DPO MONG je občina uporabila letalske posnetke barvnega DOF-a 1000 (vzpostavljen avgusta 2002) za naselja Nova Gorica, Branik, Čepovan, Dornberk, Lokve, Šempas, Trnovo in Grgar. Za ostala območja pa črno beli DOF 5000, ki je bil vzpostavljen oktobra 1998.

Kataster gospodarske javne infrastrukture (v nadaljevanju KGJI) je uvedel ZUreP-1, leta 2002 in predstavlja temeljno nepremičninsko evidenco v Sloveniji, v katerem se vodijo podatki o omrežjih in objektih gospodarske javne infrastrukture:

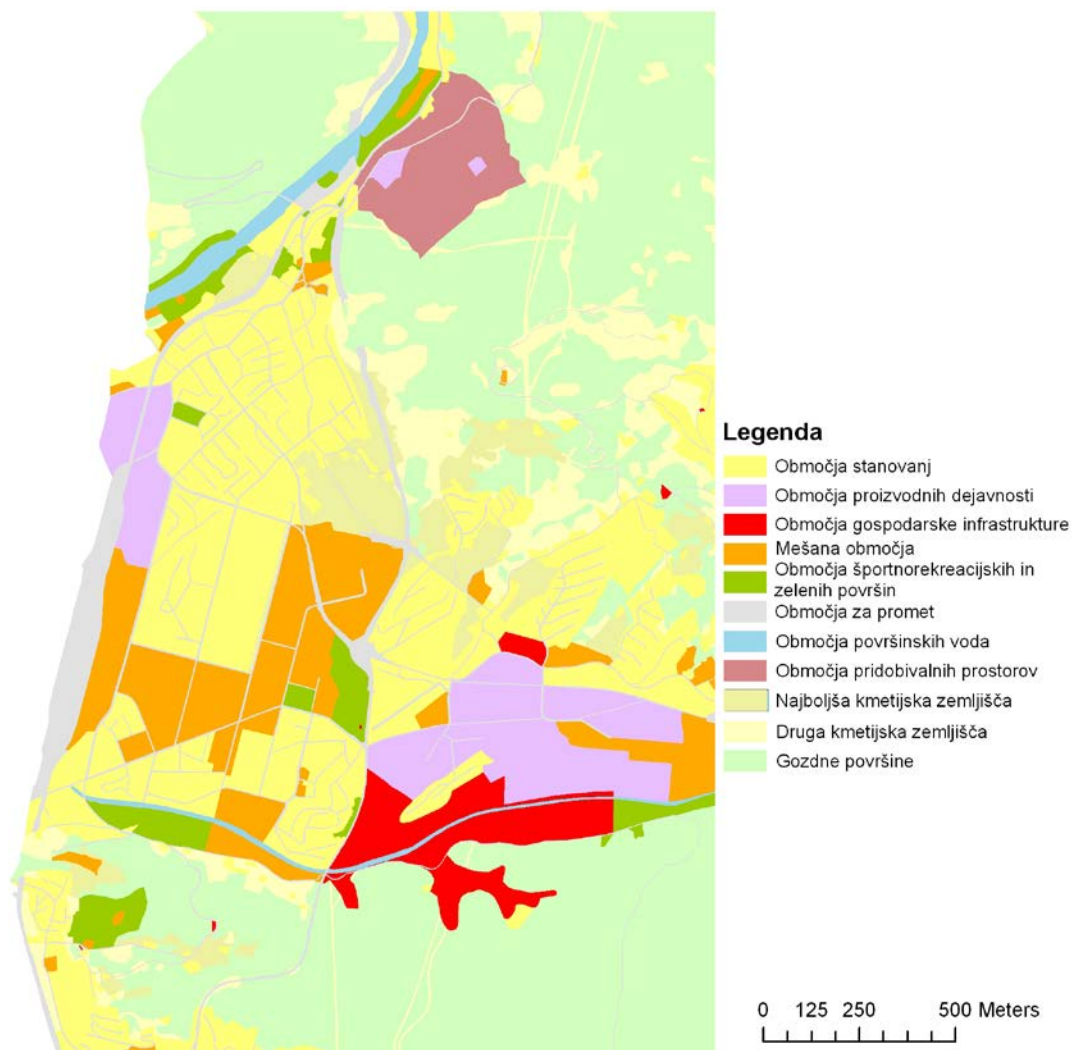
- prometna infrastruktura (ceste, železnice, letališča, pristanišča),
- energetska infrastruktura (infrastruktura za prenos in distribucijo električne energije, zemeljskega plina, toplotne energije, nafte in naftnih derivatov),
- komunalna infrastruktura (vodovod, kanalizacija, odlagališča odpadkov),
- vodna infrastruktura,
- infrastruktura za gospodarjenje z drugimi vrstami naravnega bogastva ali varstva okolja,
- drugi objekti v javni rabi (elektronske komunikacije).

4.1.2.1 Dolgoročni plan MONG

Dolgoročni plan Mestne občine Nova Gorica je bil sprejet leta 1986 za obdobje 1986-2000 (Medobčinski uradni vestnik, MUV št. 1/87). Dolgoročni plan so večkrat spreminjali in dopolnjevali do leta 2003 (MUV št. 1/87 in 3/90, 1/93, 9/95, 20/96, 3/98, 13/98, 6/99, 18/3). Leta 2006 je nastala samostojna občina Renče-Vogrsko. Podatki s katerimi smo razpolagali so vključevali tudi območje že sedaj samostojne občine, saj DPO MONG je bil v zadnje ažuriran leta 2003.

Namenska raba DPO MONG pokriva celotno območje občine, vključno občino Renče-Vogrsko in je v digitalni obliki vektorskega zapisa, in sicer (Dolgoročni plan MONG, 2003):

- druga kmetijska zemljišča,
- najboljša kmetijska zemljišča,
- gozdne površine,
- mešana območja,
- območja gospodarske infrastrukture,
- območja pridobivalnih prostorov,
- območja proizvodnih dejavnosti,
- območja stanovanj,
- območja za promet,
- območja športnorekreacijskih in zelenih površin,
- vodna zemljišča.

Prikaz podrobne namenske rabe prostora Dolgoročnega plana izseka mesta Nova Gorica

Slika 4.1: Primer prikaza namenske rabe prostora Dolgoročnega plana izseka mesta Nova Gorica (Dolgoročni plan MONG, 2003).

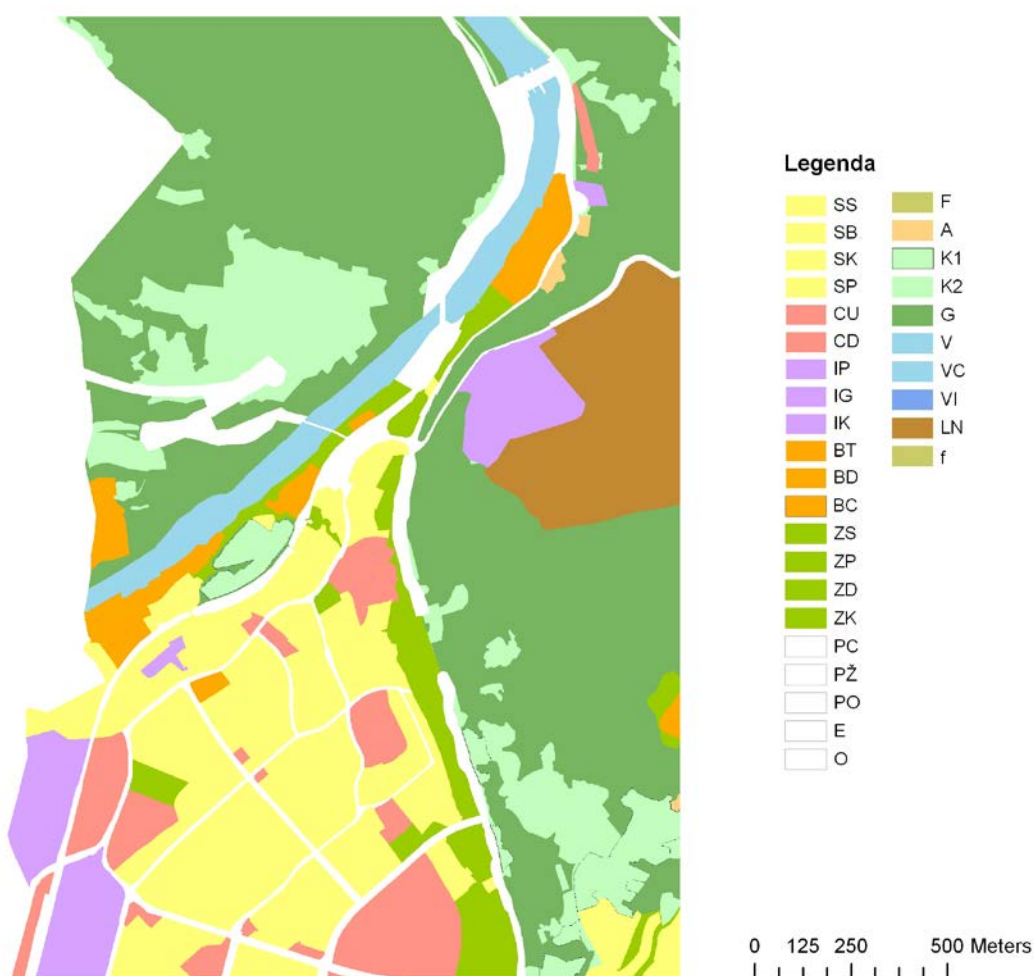
V Dolgoročnem planu MONG je zapisano, da je namenska raba prostora določena v skladu s Pravilnikom o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (UL, št 20/03). V veliki večini se kategorije namenske rabe prostora Dolgoročnega plana ujemajo glede na pravilnik.

4.1.2.2 Dopolnjen osnutek Občinskega prostorskega načrta MONG

Dopolnjen osnutek Občinskega prostorskega načrta MONG je že pripravljen po ZPNačrt (2007) in vsebuje smernice nosilcev urejanja prostora. Na občini Nova Gorica je bil dopolnjen osnutek že javno razgrnjen, kjer so zbirali stališča do pripomb in predlogov dopolnjenega osnutka. Sledila je proučitev pripomb in predlogov javnosti in do njih so že zavzeli stališča in jih objavili na krajeven način in na svetovnem spletu.

**Prikaz podrobne namenske rabe prostora Občinskega prostorskega načrta
izseka mesta Nova Gorica**

Slika 4.2: Primer prikaza podrobne namenske rabe prostora dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta izseka Nova Gorica (Dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

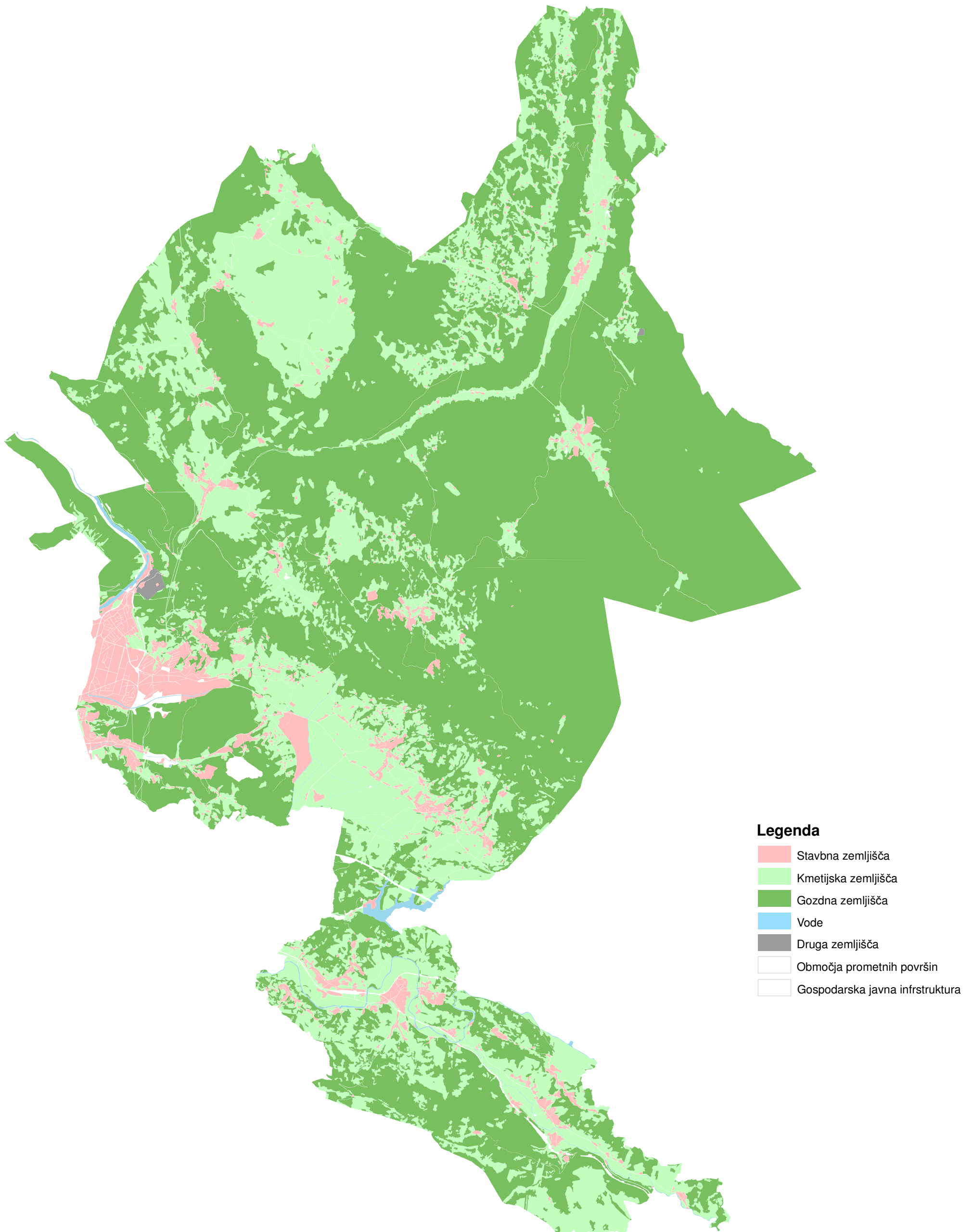
Dopolnjen osnutek OPN pokriva celotno območje MONG (brez občine Renče-Vogrsko). Podatki so ravno tako kot DPO MONG v digitalni obliki vektorskega zapisa *.shp. Namenska raba prostora v OPN se deli na osnovno in podrobno namensko rabo v skladu z ZPNačrt (2007), kot je predstavljeno v poglavju 2.4.4.2.

OPN MONG (preglednica 4.1) za razliko od DPO MONG upošteva pri določitvi osnovne in podrobne namenske rabe Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (UL, št. 99/2007). V DPO MONG pa je namenska raba prostora prilagojena Pravilniku o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (UL, št 20/03).

Preglednica 4.1: Seznam kratic podrobne namenske rabe prostora dopolnjenega osnutka OPN MONG (Dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011: str 52.)

Oznaka	Namenska raba prostora
SS	Stanovanjske površine
SB	Stanovanjske površine za posebne namene
SK	Površine podeželskega naselja
SP	Površine počitniških hiš
CU	Osrednja območja centralnih dejavnosti
CD	Druga območja centralnih dejavnosti
IP	Površine za industrijo
IG	Gospodarske cone
IK	Površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo
BT	Površine za turizem
BD	Površine drugih območij
BC	Športni centri
ZS	Površine za oddih, rekreacijo in šport
ZP	Parki
ZD	Druge urejene zelene površine
ZK	Pokopališča
PC	Površine cest
PŽ	Površine železnic
PO	Ostale prometne površine
E	Območja energetske infrastrukture
O	Območja okoljske infrastrukture
F	Območja za potrebe obrambe v naselju
A	Površine razpršene poselitve
K1	Najboljša kmetijska zemljišča
K2	Druga kmetijska zemljišča
G	Gozdna zemljišča
V	Površinske vode
VC	Celinske vode
VI	Območja vodne infrastrukture
LN	Površine nadzemnega pridobivalnega prostora
f	Območja za potrebe obrambe zunaj naselij

**Slika 5.1: Osnovna namenska raba prostora Dolgoročnega plana
Mestne občine Nova Gorica (Dolgoročni plan MONG, 2003)**

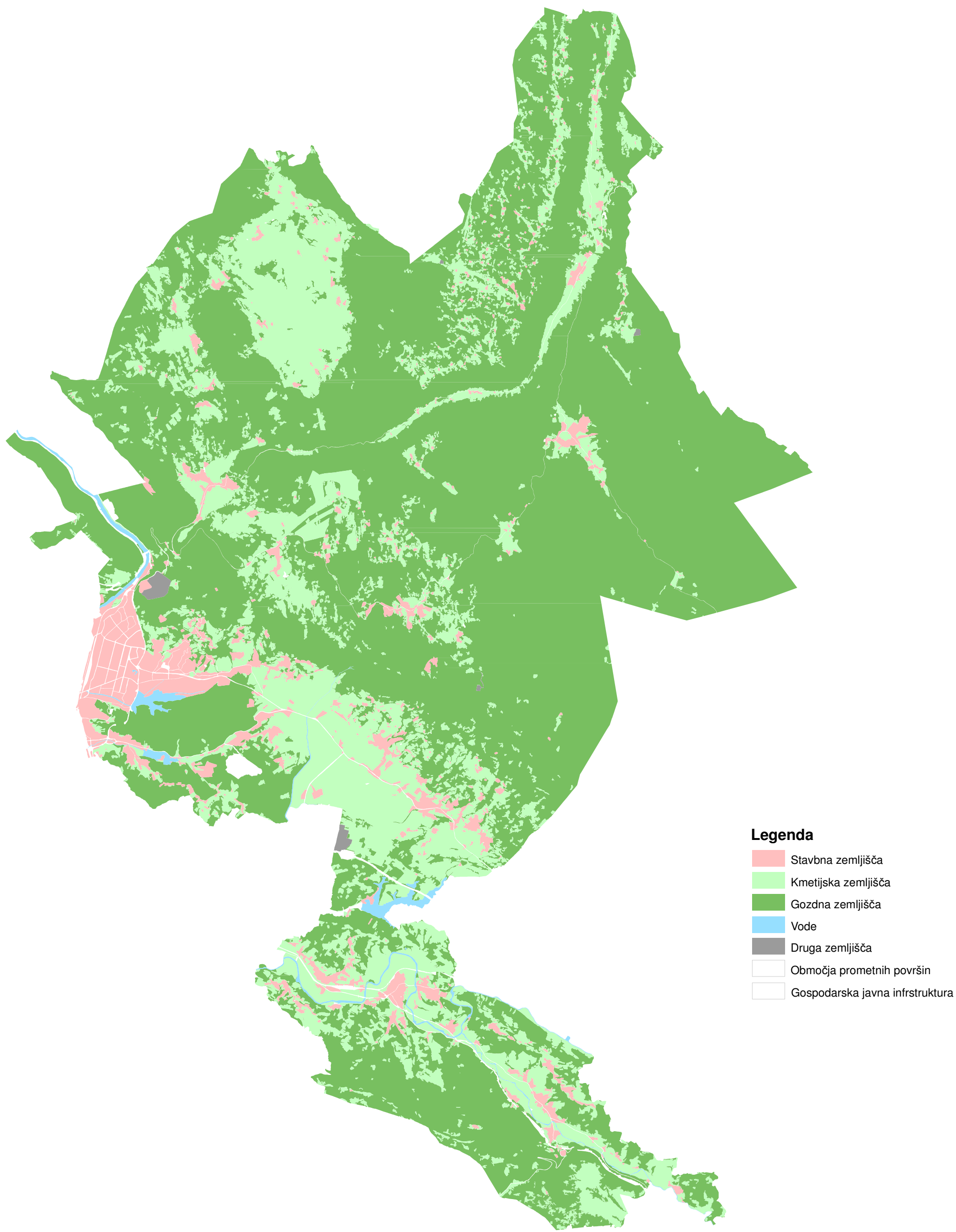

Legenda

- Stavbna zemljišča
- Kmetijska zemljišča
- Gozdna zemljišča
- Vode
- Druga zemljišča
- Območja prometnih površin
- Gospodarska javna infrastruktura

0 1.250 2.500 5.000 Meters

Slika 5.2: Osnovna namenska raba prostora dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011)

0 1.250 2.500 5.000 Meters

4.2 Primerjava namenske rabe prostora Mestne občine Nova Gorica

V programu ArcGIS smo izvedli celotno analizo spremembe namenske rabe prostora občine Nova Gorica. Pri primerjavi naletimo na problem različnih kategorij namenskih rab. Zato smo za poenostavitev analize med seboj primerjali le osnovno namensko rabo (kmetijska zemljišča, gozdna zemljišča, druga zemljišča, stavbna zemljišča, vode), kjer smo dodali še namensko rabo gospodarske javne infrastrukture in območja prometnih površin obeh prostorskih planov. V programu ArcGIS smo imeli tako 7 novih podatkovnih slojev omenjene namenske rabe. V primerjavi smo tudi upoštevali spremembo površine MONG zaradi odcepa občine Renče-Vogrsko.

Razvrstitev kategorij namenske rabe prostora iz grafičnega dela Dolgoročnega plana MONG in dopoljenega osnutka Občinskega prostorskega načrta MONG smo prikazali v preglednici 4.2.

Preglednica 4.2: Razvrstitev kategorij namenske rabe prostora grafičnega dela Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica (2003) in Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica (2011).

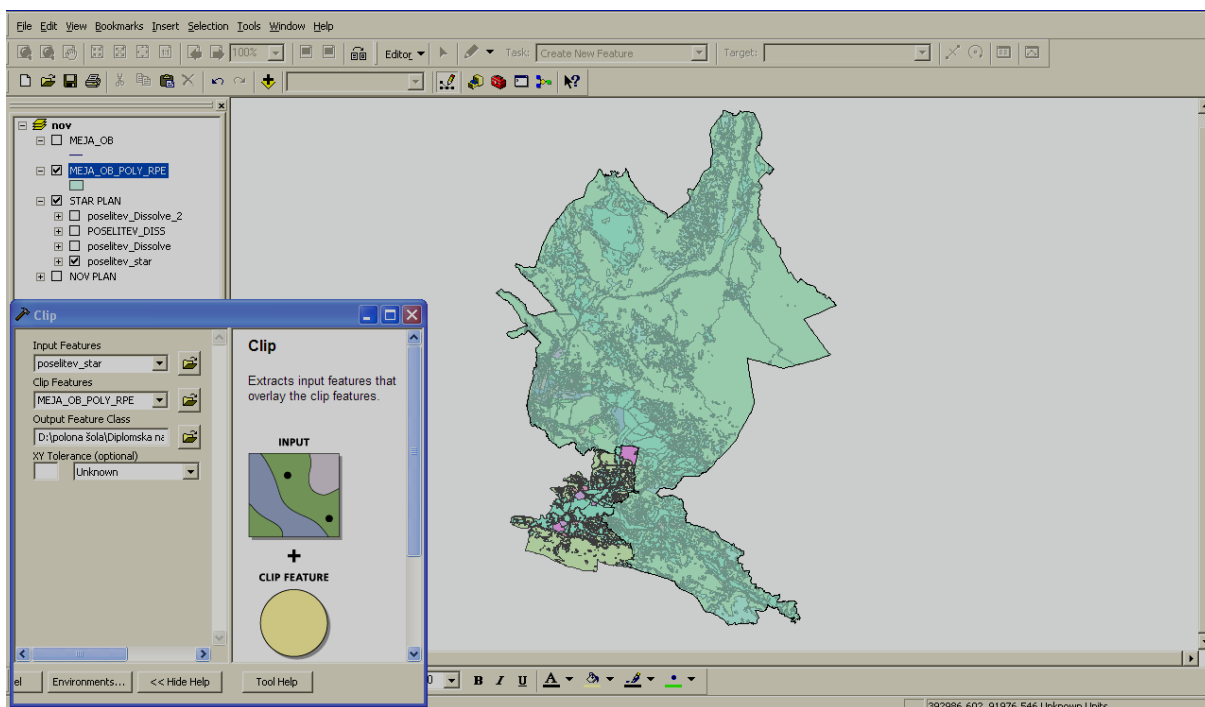
Kategorije namenske rabe	Namenska raba glede na DPO MONG (slika 5.1)	Namenska raba glede na OPN MONG (slika 5.2)
Kmetijska zemljišča	druga kmetijska zemljišča, najboljša kmetijska zemljišča	najboljša kmetijska zemljišča, druga kmetijska zemljišča
Gozdna zemljišča	gozdne površine	gozdna zemljišča
Gospodarska javna infrastruktura	območja gospodarske infrastrukture	območja energetske infrastrukture, območja okoljske infrastrukture, območja vodne infrastrukture
Druga zemljišča	območja pridobivalnih prostorov	površine nadzemnega pridobivalnega prostora, območja za potrebe obrambe zunaj naselij
Stavbna zemljišča	mešana območja, območja proizvodnih dejavnosti, območja stanovanj, območja športnorekreacijskih in zelenih površin	površina razpršene poselitve, športni centri, površine drugih območij, površine za turizem, druga območja centralnih dejavnosti, osrednja območja centralnih dejavnosti, območja za potrebe obrambe v naselju, gospodarske cone, površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo, površine za industrijo, stanovanjske površine za posebne namene, površine podeželskega naselja, površine počitniških hiš, stanovanjske površine, druge urejene zelene površine, pokopališča, parki, površine za oddih, rekreacijo in šport
Območja prometnih površin	območja za promet	cest, ostale prometne površine, površine železnic
Vode	vodna zemljišča	površinske vode, celinske vode

4.2.1 Izdelava bilance površin

Bilance površin se vodi z namenom spremljanja stanja na področju urejanja prostora. »Bilance površin so zbirni, primerjalni prikazi površin, ki obsegajo območje posamezne namenske rabe prostora, posamezne prostorske enote in posamezne funkcionalne enote oziroma seštevke vseh območij namenske rabe prostora ter prostorskih in funkcionalnih enot na celotnem območju občine.« (ZUreP-1, 2003).

Izdelava bilance površin je potekala v programskem okolju ArcGIS. Pred izdelavo bilance površin smo morali najprej z ukazom 'clip' obrezati območje samostojne občine Renče-Vogrsko. Le ta se je leta 2006 odcepila od Mestne občine Nova Gorica. Obrez je potekal tako, da smo na podatkovni sloj namenske rabe prostora postavili podatkovni sloj (zaključen poligon) meje obravnavane občine, kot kaže slika 4.5. Rezultat so bile površine obeh prostorskih aktov obravnavane občine med seboj primerljive. Z orodjem 'dissolve' smo za vsak podatkovni sloj namenske rabe DPO MONG in OPN MONG združili vsa območja v enake namenske rabe (torej osnovna namenska raba skupaj z gospodarsko javno infrastrukturo in območjem prometnih površin). Tako smo dobili oba prostorska plana z enakimi in primerljivimi namenskimi rabami. V zadnjem delu naloge je bilo le še potrebno izračunati površino posameznih namenskih rab z ukazom 'calculate geometry'. Podatke smo nato izvozili iz programa v obliki zapisa *.dbf. Pridobljeni rezultati z analizo so predstavljeni v 5. poglavju.

Slika 4.5: Prikaz primera obreza območja Mestne občine Nova Gorica v programskem paketu ArcGIS.

Med primerjavo obeh prostorskih aktov, katere smo pridobili na občini Nova Gorica smo naleteli na težavo. Celotna površina občine iz grafičnega dela Dolgoročnega plana MONG (iz leta 2003) se ni ujemala s celotno površino občine grafičnega dela občinskega prostorskega načrta MONG (iz leta 2011) za 42,70 ha. Natančnost pri določitvi meje občine je v DPO MONG slabša. Meje niso določene na parcelo natančno, ampak so jih določili s pomočjo prostorskih enot. V OPN MONG so meje prikazane v zemljiškem katastru (v merilu 1:5000) in določene na podlagi katastrskih, topografskih in digitalnih ortofoto načrtov različnih meril (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011). Razlika se opazi pri izdelavi bilance površin. Pri izračunu deležev v preglednici 5.3 smo privzeli kot pravo velikost občine zadnje ažurirane in natančnejše podatke iz grafičnega dela dopoljenega osnutka OPN MONG.

5 PRIMERJAVA DOLGOROČNEGA PLANA OBČINE IZ ZAKONA O UREJANJU PROSTORA Z OBČINSKIM PROSTORSKIM NAČRTOM IZ ZAKONA O PROSTORSKEM NAČRTOVANJU

V nadaljevanju diplomske naloge bomo iz zakonodaje primerjali dolgoročni plan občine po Zakonu o urejanju prostora (1984) z občinskim prostorskim načrtom po Zakonu o prostorskem načrtovanju (2007). Primerjava obsega:

- izvor, časovno trajanje in hrambo prostorskih aktov,
- namensko rabo prostora iz Navodil o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin (1984) z namensko rabo prostora iz Pravilnika o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (2007),
- prostorske ureditvene pogoje po Zakonu o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (1984) in prostorske izvedbene pogoje po Zakonu o prostorskem načrtovanju (2007).

V primerjavo nismo vključili prostorskega reda občine po Zakonu o urejanju prostora (2002). Ta zakon je veljal sorazmeroma kratek čas, od začetka leta 2003 do pomladi leta 2007. V tem času so nekatere občine pričele z izdelavo strategije prostorskega razvoja občine ali prostorskega reda občine. Vse občine pa bi morale sprejeti prostorska akta najkasneje do 20. 7. 2007. Ta določba se ni mogla uveljaviti, saj je v tem času že začel veljati novi ZPNačrt (2007). Strategija prostorskega razvoja občine ali prostorski red občine, ki so bili že v fazi nastajanja, so se lahko tudi dokončali kljub novemu zakonu.

Po primerjavi obeh prostorskih aktov bo sledila konkretna analiza spremembe namenske rabe zemljišč v Mestni občini Nova Gorica. V zadnjem delu tega poglavja so dodatno navedeni zaključki v zvezi s stanjem in ugotovljenimi problemi pri izdelavi take analize.

Izvor, časovno trajanje in hramba prostorskih aktov

Občinski prostorski načrt izhaja iz Zakona o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt) iz leta 2007. Dolgoročni plan občine, pa je v večini občin še vedno veljaven (tiste občine, ki niso še sprejele OPN) in ga je podpiral starejši Zakon o urejanju prostora (ZUreP) iz leta 1984. Po ZUreP (1984) naj bi se prostorske sestavine dolgoročnega plana občine uporabljalo od leta 1986 do leta 2000. Z novim

zakonom ZPNačrt (2007) so ta rok podaljšali iz novembra 2009 na januar 2011. Veljavnost občinskega prostorskega načrta pa je po veljavnem zakonu časovno neomejena.

Načelo hierarhije prostorskih aktov velja tako za dolgoročni plan občine, kot tudi za občinski prostorski načrt. Razlika je le v tem, da je DPO moral upoštevati usmeritve iz Dolgoročnega plana Socialistične republike Slovenije in srednjeročnega družbenega plana Socialistične republike Slovenije. OPN pa mora upoštevati usmeritve iz državnega strateškega prostorskega načrta, državnega prostorskega načrta in regionalnega prostorskega načrta. Državni prostorski načrt še ni izdelan, zato je v veljavi še vedno Strategija prostorskega razvoja Slovenije (2004).

OPN in dolgoročni plan občine sta prostorska akta javnega značaja, v katerega ima vsakdo pravico do vpogleda. Sestavljena sta iz pisnega in grafičnega dela. DPO ne pozna digitalne oblike prostorskih podatkov, ampak le analogno obliko in za grafični prikaz uporablja sistem tematskih kart. V teh kartah še ne najdemo enotnih kartografskih znakov in enotne grafične oblike.

Namenska raba prostora

Po Zakonu o urejanju prostora iz leta 1984 je bila namenska raba prostora, ki predstavlja temeljni pravni režim in dovoljuje posege v prostor, sestavina planskih (strateških) prostorskih aktov. Torej ni bila neposredna podlaga za pridobivanje dovoljenj takih posegov.

Kategorije namenske rabe so v novem OPN poenotene in se delijo na osnovne namenske rabe in podrobnejše namenske rabe. Določi se jih po načelu pretežnosti. V dolgoročnem planu občine, pa poznamo le namensko rabo prostora, ki v prej veljavni prostorski zakonodaji ni natančno predpisana. V OPN je potrebno prikazati osnovno namensko rabo, od podrobne namenske rabe prostora pa najboljša in druga kmetijska zemljišča. Osnovne namenske rabe tvorijo enoto urejanja prostora za celotno območje občine in se med seboj ne smejo prekrivati. V dolgoročnem planu občine se osnovne namenske rabe podrobneje ne razvršča, zato se jo v urbanističnem načrtu. Lahko se prekriva tako, da se ne izključuje. V ZPNačrt (2007) se pojavi večje število vrst namenske rabe kot iz prejšnjega Zakona o urejanju prostora (1984), katere mora vsak prostorski načrtovalec pri izdelavi OPN upoštevati.

V dolgoročnem planu občine je bila namenska raba prostora določena v skladu z Navodilom o vsebini in metodologiji izdelave... 1984 in sicer:

- območja kmetijskih zemljišč,
- območja gozdov,
- območja za raziskovanje in izkoriščanje rudnin,
- območja voda,

- območja varovanja naravne in kulturne dediščine ter preostalih vrednot okolja,
- ureditvena območja naselij,
- druge poselitvene površine zunaj ureditvenih območij naselij (območja za industrijo, turizem itd.),
- območja večjih infrastrukturnih objektov in naprav zunaj ureditvenih območij naselij,
- območja odlagališč odpadkov,
- območja za rekreacijo v naravnem okolju,
- nevarna in ogrožena območja ter območja obveznih sanacij,
- območja za posebne namene ter za druge potrebe splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite,
- zavarovana in preostala varstvena območja vseh vrst.

Namenska raba območja odlagališč odpadkov se prikaže v občinskem prostorskem načrtu v podrobni namenski rabi okoljske infrastrukture. Območja za rekreacijo v naravnem okolju iz dolgoročnega plana se prikaže v podrobni namenski rabi občinskega prostorskega načrta kot območja zelenih površin. Torej se območja odlagališč odpadkov in območja za rekreacijo ne uporablja več kot samostojno rabo prostora, ampak se jo po novem ZPNačrt razvršča v druge kategorije. Namensko rabo prostora območja večjih infrastrukturnih objektov in naprav zunaj ureditvenih območij naselij in namensko rabo prostora območja varovanja naravne in kulturne dediščine ter preostalih vrednot okolja se v občinskem prostorskem načrtu ne uporablja več.

Novosti členjenja vrste namenske rabe po Pravilniku o vsebini, obliki... 2007 so:

- površine razpršene poselitve, ki prikazujejo gradnje v odprtem prostoru. Na takih površinah, ki so predvidena za sanacijo razpršene gradnje, se v izvedbenem delu OPN zemljišča opredelijo kot območja stavbnih zemljišč, za območja izven območij stavbnih zemljišč, ki niso predvidena za sanacijo se le prikaže namenska raba z grafičnim znakom objekta;
- območja kmetijskih zemljišč, se delijo na območja najboljših kmetijskih zemljišč in na območja drugih kmetijskih zemljišč;
- za območja voda po prejšnjih predpisih se po novem razdeli na območja površinskih voda in območja vodne infrastrukture;
- območja za posebne namene ter za druge potrebe splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite se po ZPNačrt razdeli na lokacijo znotraj in zunaj poselitvenega območja. Po omenjeni (veljavni) zakonodaji sta to območja za potrebe obrambe v naselju in območja zunaj naselij za potrebe obrambe;

- druge poselitvene površine zunaj ureditvenih območij naselij (območja za industrijo, turizem itd.) lahko primerjamo z novimi območji proizvodnih dejavnosti in posebnimi območji iz ZPNačrt (ki se lahko nahajajo tudi znotraj naselja);
- novost je tudi pri opredeljevanju vrste rabe centralne dejavnosti, območja zelenih površin, območja in omrežja prometne infrastrukture, območja komunikacijske infrastrukture in območja energetske infrastrukture.

OPN ne vsebuje prikaza območja varovanja narave in kulturne dediščine ter preostalih vrednot okolja in ne obravnava več različnih vrst varovanj in omejitev, jih zgolj upošteva. Prikaže le ustrezno namensko rabo na takem območju in prostorske izvedbene pogoje. Ostale vrste rabe iz dolgoročnega plana in občinskega prostorskega načrta so si podobne, le imenujejo se drugače.

Pri določitvi namenske rabe prostora je po Pravilniku za pripravo OPN potrebno upoštevati področne predpise (Zakon o kmetijskih zemljiščih, Zakon o gozdovih, Zakon o vodah itd.), fizične lastnosti in predvideno rabo, ter izhodišča in predpise iz hierarhično nadrejenih prostorskih aktov. Območja kmetijskih, gozdnih in vodnih zemljišč pri pripravi OPN upoštevajo področne predpise, ki določajo pogoje, pod katerimi se zemljišče šteje za zemljišče z določenim namenom. Po Navodilu o vsebini in metodologiji izdelave... 1984 za pripravo dolgoročnega plana je potrebno upoštevati pri namembnosti zemljišča merila za ugotavljanje primernosti prostora za posamezno namensko rabo. Upoštevana merila so normativi in standardi za razvoj posamezne dejavnosti v prostoru, fizične lastnosti in dosedanja raba prostora. Stara Navodila o vsebini in metodologiji izdelave... 1984 za izdelavo dolgoročnega plana v primerjavi z novim Pravilnikom o vsebini, obliki... 2007 za pripravi OPN so pri določanju namenske rabe ohlapnejša, saj se ne sklicujejo na področne predpise.

Po ZPNačrt (2007) se v občinskem prostorskem načrtu meje namenske rabe določi na parcelo natančno, tako, da jo je možno vrisati v zemljiško knjigo in prikazati v naravi. ZUreP (1984) je glede na natančnost določitev meje v dolgoročnem planu razdelil v dve kategoriji meril:

- območja, ki imajo določene meje v dolgoročnem planu občine:
  - območja naravnih znamenitosti, kulturnih spomenikov, območja vodnih virov,... običajno so te meje usklajene s parcelnimi mejami;
  - ureditvena območja naselij, kjer meja poteka po izrazitih naravnih mejah ali kjer je namenska raba sosednjih zemljišč natančno razvidna, morajo biti meje določene na parcelo natančno oz. se mejo določi v okviru dopustnega odstopanja na parcelo natančno.
- območja, ki imajo določeno mejo v dolgoročnem planu le okvirno, se jim ta meja v kratkoročnem planu s proučitvami natančneje določi, npr. površine za poselitve, območja nezaščitenih kmetijskih zemljišč ali gozdov.

Prostorski ureditveni pogoji (PUP) po Zakonu o urejanju naselij (1984) in prostorski izvedbeni pogoji (PIP) po Zakonu u prostorskem načrtovanju (2007).

Prostorski izvedbeni pogoji (PIP) in prostorski ureditveni pogoji (PUP) so pogoji za načrtovanje posegov v prostor. PIP in PUP prištevamo k izvedbenim aktom. Razlika je le v tem, da je PUP deloval kot samostojen prostorski akt občine, PIP pa je sestavni del izvedbenega dela OPN. Ureditveni pogoji po ZUN (1984) imajo ohlapnejše opredeljena merila, pogoje in določila za konkretne posege v prostor v projektni dokumentaciji.

ZPNačrt (2007) je prvič uvedel enote urejanja prostora, znotraj katerih so določeni PIP v občinskem prostorskem načrtu. PUP pa urejajo območja, kjer ni predvidena izdelava prostorskih izvedbenih načrtov, prostorsko in funkcionalno zaokrožena območja zunaj ureditvenih območij naselij, območja manjših naselij,... Če je na območju predvidena izdelava prostorskih izvedbenih načrtov, PUP veljajo do njegove izdelave v planskem obdobju. Če je na območju predvidena izdelava občinskega podrobnega prostorskega načrta iz veljavne zakonodaje, PIP v občinskem prostorskem načrtu veljajo do njegove izdelave.

Natančnost in podrobnost PIP po Pravilniku za pripravo OPN, v primerjavi s prejšnjimi predpisi PUP, je odvisna od namenske rabe prostora, predvidene dejavnosti in morfološke značilnosti prostora.

Starejši ureditveni pogoji iz Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (1984) so bili podlaga za izdajo lokacijske informacije. Novejši izvedbeni pogoji iz Zakona o prostorskem načrtovanju (2007), pa so podlaga za pripravo projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja.

»Odmiki od dosedanje prakse so v naslednjih smereh:

- opredeliti je treba večje število pogojev za načrtovanje posegov v prostor, kot na podlagi prejšnjih sistemskih ureditev;
- pogoje je treba opredeliti bistveno bolj natančno in določeno kot v pretekli praksi;
- pogoji, ki jih je treba opredeliti, so v Pravilniku o OPN eksplicitno navedeni in podrobno predstavljeni, kar pomeni, da generalno niso prepuščeni prosti izbiri prostorskega načrtovalca, jih je pa možno prilagajati potrebam glede na konkretno problematiko« (Dekleva in sod., 2011, str. 184).

Po novi zakonodaji so novost merila in pogoji za parcelacijo. Določajo velikost in obliko parcele namenjene za gradnjo, ter pogoji varovanja zdravja ljudi, kot so npr. seizmoloških, hidroloških značilnosti zemljišč, zahtev v zvezi z osončenjem, varstvom pred hrupom itd. ZUN (1984) je v

primerjavi z ZPNačrt (2007) dajal večji poudarek na usklajevanju različnih interesov pri gradnji objektov ali naprav in pri drugih posegih, ki trajno spreminjajo prostor.

5.1 Analiza spremembe namenske rabe zemljišč v Mestni občini Nova Gorica

V nadaljevanju diplomske naloge so prikazane analize spremembe namenske rabe zemljišč Mestne občine Nova Gorica Dolgoročnega plana iz leta 2003 in dopoljenega osnutka Občinskega prostorskega načrta iz leta 2011. Rezultati analize namenske rabe prostora so predstavljeni v grafični in opisni obliki.

5.1.1 Namenska raba grafičnega dela Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica iz leta 2003

Dolgoročni plan Mestne občine Nova Gorica je bil sprejet leta 1986 za obdobje 1986-2000 (Medobčinski uradni vestnik, MUV št. 1/87). Dopolnitve in spremembe Dolgoročnega plana leta 2003 so privedle do še vedno veljavnega plana. Leta 2006 je nastala samostojna občina Renče-Vogrsko, katere površina je bila del Dolgoročnega plana MONG. Zato smo to površino s pomočjo orodja v ArcGIS zmanjšali na sedaj veljavno površino MONG. Rezultati in njihovi deleži namenske rabe prostora s katerimi smo se srečali pri preučevanju Dolgoročnega plana MONG so prikazani v preglednici 5.1.

Preglednica 5.1: Namenska raba prostora Dolgoročnega plana MONG iz leta 2003 - bilanca površin (Dolgoročni plan MONG, 2003).

Namenska raba prostora leta 2003	Površina [ha]	Delež [%]
Druga kmetijska zemljišča	3.404,28	12,20
Najboljša kmetijska zemljišča	5.015,15	17,97
Gozdne površine	17.588,52	63,02
Mešana območja	225,02	0,81
Območja gospodarske infrastrukture	95,29	0,34
območja pridobivalnih prostorov	33,56	0,12
Območja proizvodnih dejavnosti	103,43	0,37
Območja stanovanj	894,60	3,21
Območja za promet	354,80	1,27
Območja športnorekreacijskih in zelenih površin	66,29	0,24
Vodna zemljišča	128,73	0,46
Skupaj	27.909,67	100,00

V MONG je po podatkih Dolgoročnega plana iz leta 2003 gozd zavzemal največ površin 17.588 ha, kar predstavlja 63 % površin celotne občine. Razmeroma manjšo površino sta pokrivala najboljša kmetijska zemljišča 5.015,15 ha (18 %) in druga kmetijska zemljišča 3.404,28 ha (12 %). Za stanovanjske potrebe so namenili 894,60 ha (3,21 %) površine v občini. Najmanj površin je bilo namenjenih za območja športnorekreativskih in zelenih površin 66,29 ha (0,24 %), ter območja pridobivalnih prostorov 33,56 ha (0,12 %). V MONG so območja pridobivalnih prostorov območja pridobivanja mineralnih surovin, ki se glede na vrsto mineralnih surovin delijo na:

- nahajališča apnenca in dolomita,
- nahajališča glin, laporja in fliša.

V DPO MONG je zanimiva tudi opredelitev namenske rabe prostora mešana območja, ki zavzema 225,02 ha (0,81 %) površine občine. Mešana območja so opredeljena kot območja, ki so namenjena oskrbnim, storitvenim in poslovnim dejavnostim in sicer: trgovina s priložnimi skladišči, hoteli druga gostinsko turistična dejavnost, storitve na področju prometa in zvez, osebne storitvene dejavnosti, storitve gospodinjstvom, izobraževalne, zdravstvene in socialne ustanove, športno rekreacijski objekti in urejena igrišča, objekti za šport, zdravstveni in nezdravstveni nastanitveni centri, domovi za ostarele, šolski nastanitveni centri, pridrževalni centri, kulturne ustanove, poslovne storitve, predstavništva, javna uprava, pravosodje, obramba in zaščita, finančne, zavarovalniške in druge storitve (Dolgoročni plan MONG, 2003).

5.1.2 Namenska raba dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica

Občinski prostorski načrt MONG je izdelan na podlagi Zakona o prostorskem načrtovanju. V njem so določeni cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, prostorske ureditve lokalnega pomena in pogoji umeščanja objektov v prostor. Vsebina je razdeljena na strateški in izvedbeni del. Podrobna namenska raba prostora je določena v izvedbenem delu, v skladu s Pravilnikom o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta iz leta 2007. OPN MONG je dopolnjen osnutek OPN, saj vsebuje smernice nosilcev urejanja prostora in ni bil še uradno sprejet.

Po zadnjih podatkih OPN MONG v občini še vedno prevladuje gozd s svojimi 19.233,62 ha prekriva 69 % občine. Od kmetijskih zemljišč je večji delež razglašen za najboljša kmetijska zemljišča 4.310,42 ha (15,42 %) glede na druga kmetijska zemljišča 2.341,68 ha (8,38 %). Izključno stanovanjske površine z oznako SS po novem Pravilniku o vsebini obliki in načinu priprave OPN (2007) zavzemajo 467,71 ha (1,67 %) zemljišča občine. Najmanj površin je namenjenim površinskim voda 0,17 ha (0,001 %), saj sta v občini le dve glavni reki Vipava in Soča, ter vodotoki Koren,

Vrtojba in Lijak. Majhen delež predstavljata tudi območja za potrebe obrambe zunaj (2,03 ha, 0,01 %) in znotraj naselij (2,84 ha, 0,01 %). Glavna območja za potrebe obrambe sta Plato 7 pri Rijavcih in območje vojašnice Ajševica. V teh območjih so dovoljene vse prostorske ureditve in gradnje objektov za potrebe obrambe in družbene samozaščite. To so načrtovana območja, kjer potekajo stalne aktivnosti za razmestitev, usposabljanje in delovanje vojske (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

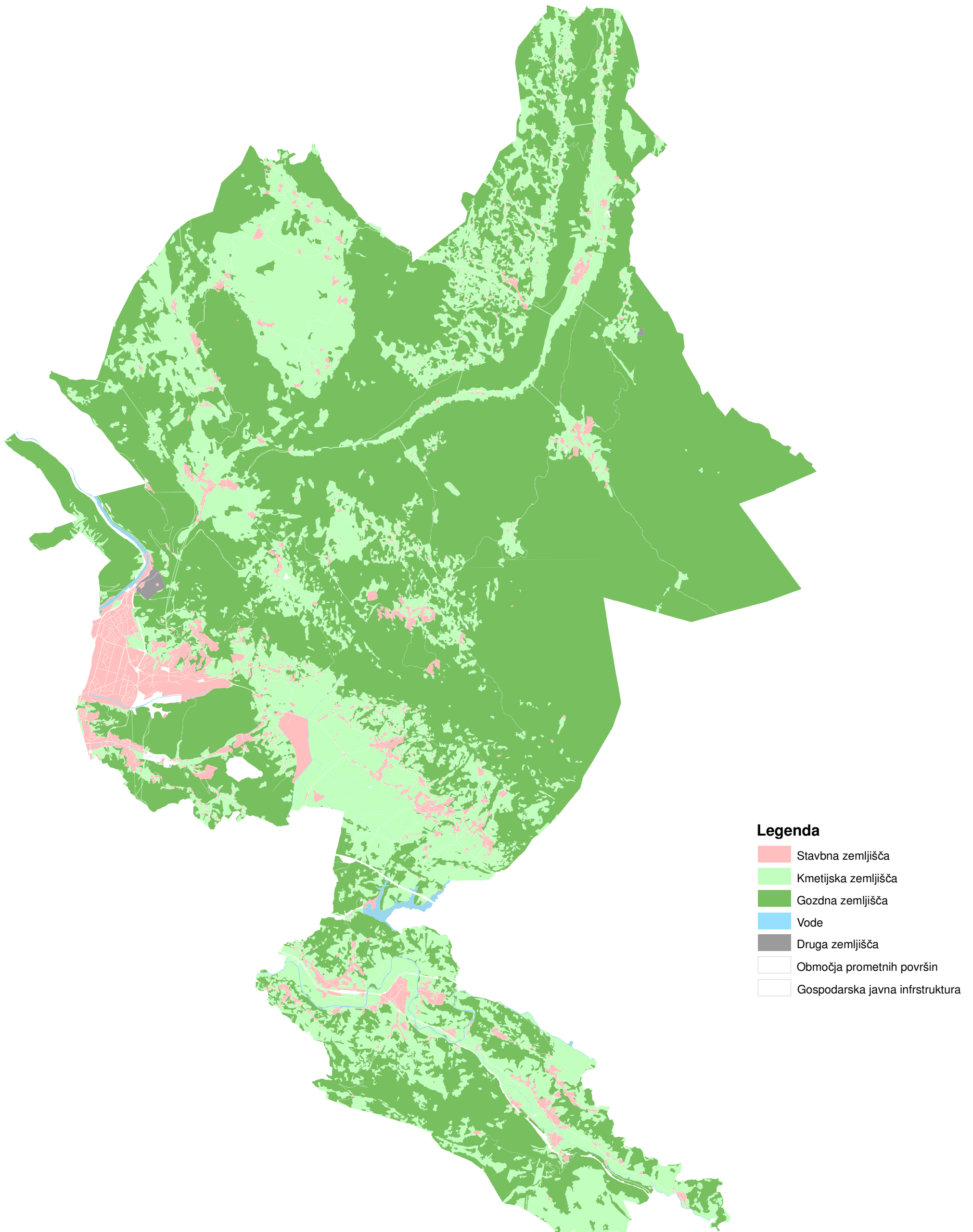
Preglednica 5.2: Podrobna namenska raba prostora dopolnjenega osnutka OPN MONG – bilanca površin (Dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

Namenska raba prostora	Oznaka	Površina [ha]	Delež [%]
Površina razpršene poselitve	A	135,28	0,48
Športni centri	BC	16,69	0,06
Površine drugih območij	BD	7,24	0,03
Površine za turizem	BT	20,02	0,07
Druga območja centralnih dejavnosti	CD	104,84	0,38
Osrednja območja centralnih dejavnosti	CU	76,61	0,27
Območja energetske infrastrukture	E	4,55	0,02
Območja za potrebe obrambe v naselju	F	2,84	0,01
Gozdna zemljišča	G	19.233,62	68,81
Gospodarske cone	IG	95,27	0,34
Površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo	IK	4,50	0,02
Površine za industrijo	IP	8,16	0,03
Najboljša kmetijska zemljišča	K1	4.310,42	15,42
Druga kmetijska zemljišča	K2	2.341,68	8,38
Površine nadzemnega pridobivalnega prostora	LN	50,60	0,18
Območja okoljske infrastrukture	O	57,84	0,21
Površine cest	PC	180,10	0,64
Ostale prometne površine	PO	1,18	0,004
Površine železnic	PŽ	83,92	0,30
Stanovanjske površine za posebne namene	SB	10,28	0,04
Površine podeželskega naselja	SK	386,82	1,38
Površine počitniških hiš	SP	8,25	0,03
Stanovanjske površine	SS	467,71	1,67
Površinske vode	V	0,17	0,001
Celinske vode	VC	170,34	0,61
Območja vodne infrastrukture	VI	48,36	0,17
Druge urejene zelene površine	ZD	36,22	0,13
Pokopališča	ZK	20,41	0,07
Parki	ZP	43,76	0,16
Površine za oddih, rekreacijo in šport	ZS	22,67	0,08
Območja za potrebe obrambe zunaj naselij	F	2,03	0,01
Skupaj		27.952,36	100,00

Iz preglednic 5.1 in 5.2 lahko razberemo, da je DPO MONG razvrščal namensko rabo prostora v manj kategorij v primerjavi s podrobno namensko rabo prostora (OPN), ki jo določa sedaj veljavni Zakon o prostorskem načrtovanju. Zato je tudi težko razvrstiti namensko rabo predvsem DPO MONG v kategorije osnovne namenske rabe z gospodarsko javno infrastrukturo in območja prometnih površin in jih med seboj primerjati z OPN MONG. Ta problem, ki se pojavlja, je številčno izražen v preglednici 5.3 kategorij namenske rabe izbranih prostorskih aktov

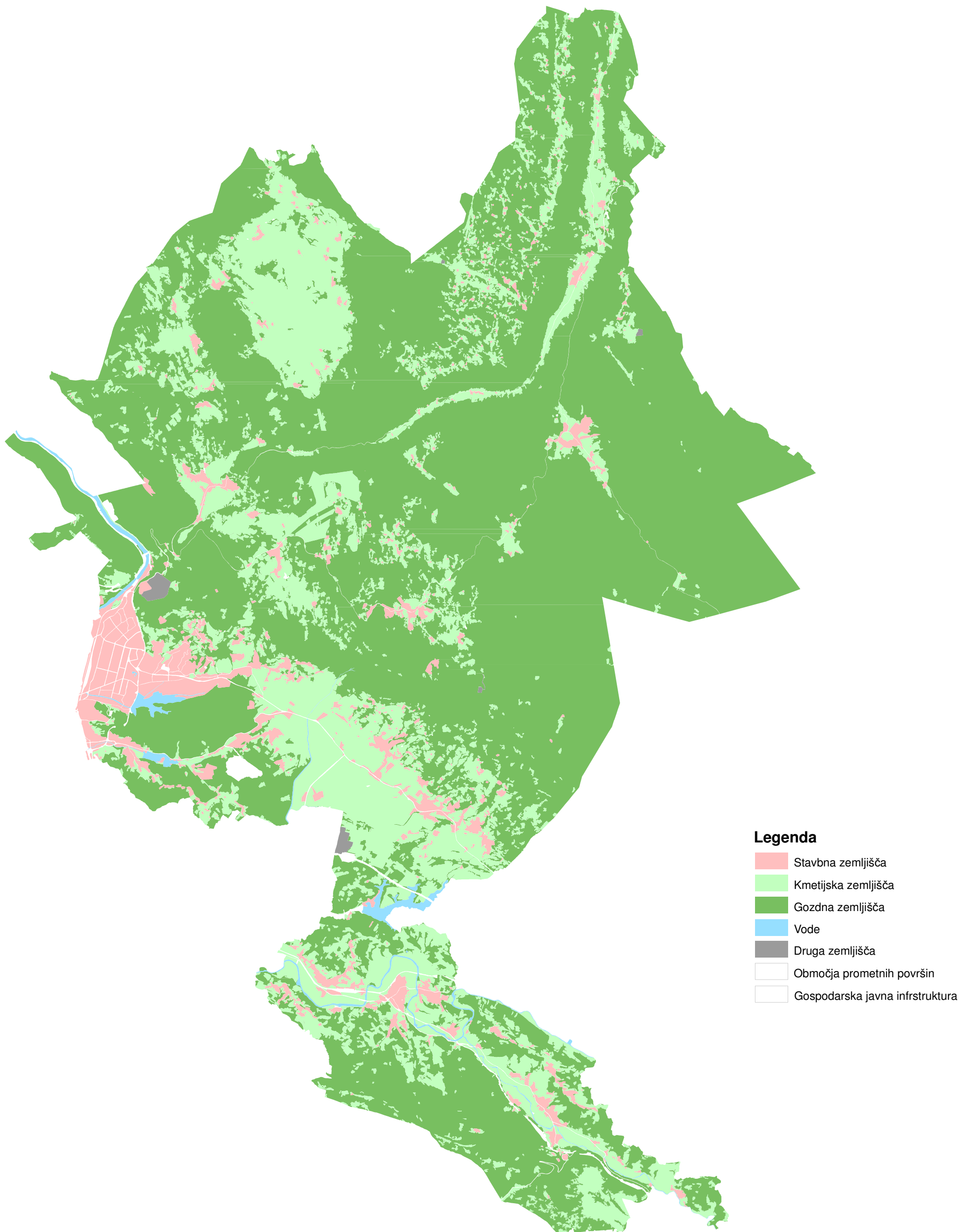

**Slika 5.1: Osnovna namenska raba prostora Dolgoročnega plana
Mestne občine Nova Gorica (Dolgoročni plan MONG, 2003)**

0 1.250 2.500 5.000 Meters

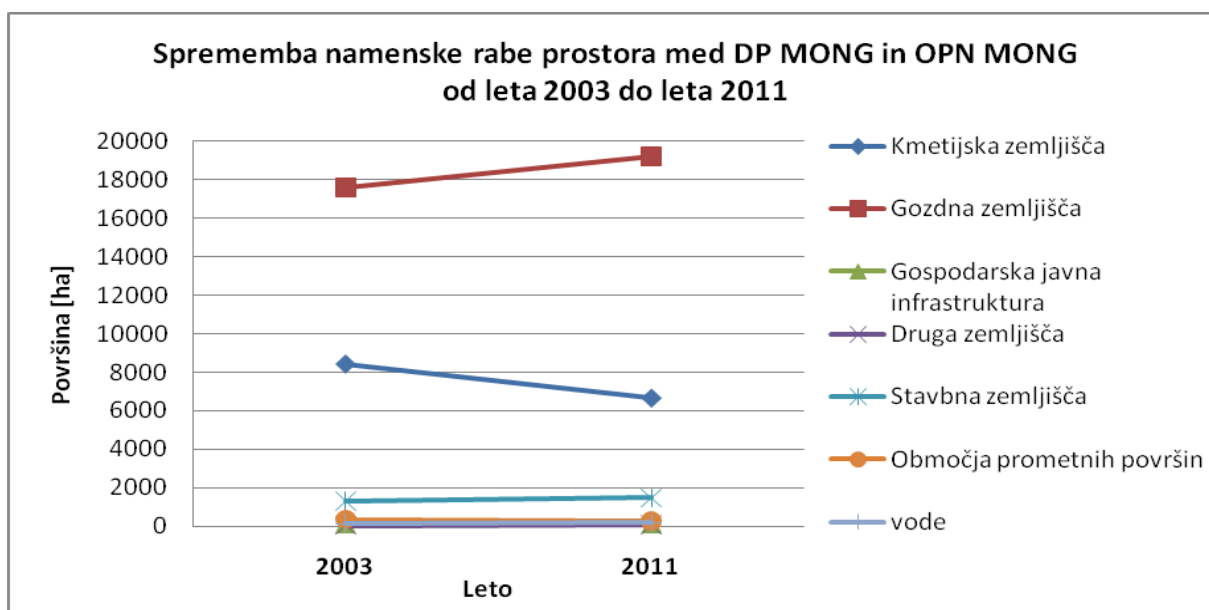
Slika 5.2: Osnovna namenska raba prostora dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011)

0 1.250 2.500 5.000 Meters

Preglednica 5.3: Primerjava osnovne namenske rabe, območja prometnih površin in gospodarske javne infrastrukture DPO MONG iz leta 2003 in OPN MONG iz leta 2011 (Dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011 in Dolgoročni plan MONG, 2003).

	DPO MONG 2003	Dop. osnutek OPN MONG	Sprememba površine [ha] glede na DPO MONG	Delež spremenjene površine [%] glede na DPO MONG
Namenska raba prostora	Površina [ha]	Površina [ha]		
Kmetijska zemljišča	8.419,42	6.652,09	-1.767,33	-20,99
Gozdna zemljišča	17.588,52	19.233,62	1.645,10	9,35
Gospodarska javna infrastruktura	95,29	110,75	15,46	16,22
Druga zemljišča	33,56	52,62	19,06	56,80
Stavbna zemljišča	1.289,34	1.467,57	178,24	13,82
Območja prometnih površin	354,80	265,20	-89,60	-25,25
Vode	128,73	170,51	41,77	32,45
Skupaj	27.909,67	27.952,36	42,70	0,15

Slika 5.3: Sprememba osnovne namenske rabe, območja prometnih površin in gospodarske javne infrastrukture DPO MONG iz leta 2003 in OPN MONG iz leta 2011

Izvedba analize prostorskih aktov MONG za obdobje od leta 2003 do letošnjega leta 2011 z izbranimi kategorijami je pokazala povečanje namenske rabe stavbnih zemljišč za 178,24 ha, kar predstavlja povečanje za 13,82 %.

Do povečanja stavbnih zemljišč je prišlo v ravninskem delu občine, zaradi urbane koncentracije, večjo ponudbo delovnih mest in zaradi odseljavanja prebivalstva iz naselij Trnovske in Banjške planote. Ta naselja so slabše opremljena z oskrbnimi, storitvenimi in družbenimi dejavnostmi in vsebujejo

skromne ponudbe delovnih mest. V naselju Grgar in Ravnica, pa so v zadnjih letih zabeležili rast prebivalstva, ki zaradi dobre dostopnosti postajata spalni naselji Nove Gorice (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011). V naselju Trnovo, Gradišče nad Vipavo, Grgarske Ravne, Lokovec in Lokve je preveč nezazidanih in neizkoriščenih stavbnih zemljišč, ki jih bo potrebno zmanjšati. V Novi Gorici in Solkanu pa takih zemljišč primanjkuje. Prostorska rast mesta Nova Gorica se je upočasnila, zaradi zastoja organizirane stanovanjske gradnje po letu 1990. Prebivalcem so postala bolj privlačna za bivanje območja na obrobju mesta in bližnja naselja. Ta ponujajo nižje cene, večjo ponudbo in ustrežnejšo lokacijo stanovanj glede na mesto Nova Gorica. (Kobetič in sod., 2006).

Izračunana površina kmetijskih zemljišč v MONG med obema prostorskima aktoma od leta 2003 do leta 2011 je zmanjšana za 1.767,33 ha. To pomeni, da se je namenska raba kmetijskih zemljišč zmanjšala za 20,99 % glede na celotno občino Nova Gorica.

Posledico zmanjšanja kmetijskih zemljišč je opaziti v ravninskem delu občine, kjer je prisoten trend opuščanja kmetijske dejavnosti. Kmetijska zemljišča se zaraščajo in spreminjajo v gozd. Na zmanjšanje kmetijskih zemljišč vpliva tudi OPN MONG. Prostorski akt dovoljuje, da se lahko kmetijska zemljišča nameni pozidavi v neposredni bližini naselij in med obstoječo pozidavo, če se s tem ne spreminja ekološki in gospodarski pogoji, ki vplivajo na zdravje ljudi. Na Banjški in Trnovski planoti prevladujejo travniki, ki se prepletajo z gozdom in se pojavljajo kot večje strnjene površine ali kot manjše krčitve znotraj gozda. Tudi na teh območjih je prisoten trend zaraščanja kmetijskih zemljišč (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

Na nižjo stopnjo zmanjšanja kmetijskih zemljišč vpliva Pravilnik o kriterijih za načrtovanje prostorskih ureditev in posegov v prostor na najboljših kmetijskih zemljiščih zunaj območij naselij UL RS št. 110/2008. V 2. Členu določa »Načrtovanje prostorskih ureditev in posameznih posegov v prostor na najboljših kmetijskih zemljiščih zunaj območij naselij je dopustno tudi, kadar je mogoče usposobiti nadomestna zemljišča za kmetijsko rabo. Usposobitev nadomestnih kmetijskih zemljišč za kmetijsko rabo pomeni, da se zemljišča, ki so po dejanski rabi prostora v nekmetijski rabi, usposobi za kmetijsko rabo.« Torej po tem pravilniku so posegi na najboljša kmetijska zemljišča zunaj naselij dovoljeni, če se za enako površino nadomestijo druga kmetijska zemljišča v občini.

Gozdna zemljišča so se od leta 2003 povečala za 1.645,10 ha (9,35 %), kar pomeni, da gozd prekriva 69 % celotnega območja občine. V zadnjih sto letih so se gozdna zemljišča povečala za 27,9 %, trend zaraščanja se še vedno pojavlja, vendar opazno upada. V preteklosti je bilo najbolj intenzivno zaraščanje na Banjški planoti (Dolgoročni plan MONG, 2003). Od namenske rabe prostora so najbolj opazna zaraščanja na kmetijskih zemljiščih, zaradi opuščanja kmetijske dejavnosti. Trend zaraščanja gozdnih zemljišč upada, tudi zaradi izvedbenih prostorskih aktov, ki načrtno usmerjajo posege v

gozdna zemljišča, pogozdovanje, ohranjanje varovanih gozdov itd... Krčitev gozdov in izkoriščanje za potrebe paše, usmerjajo v robna območja gozdnih kompleksov in gozdov s slabšo zasnovo ali na zaraščajoča se površine kot povratne rabe kmetijskih površin. Gozdove znotraj naselij se ohranja in vključuje v zelene sisteme naselij. Gozdove v bližini naselij pa se lahko nameni za poselitev, vendar s tem se ekološko ravnovesje ne sme bistveno spremeniti. Pogozdovanje je dovoljeno na krajinsko in ekosistemsko osiromašenih kmetijskih območjih z avtohtonimi vrstami (dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011).

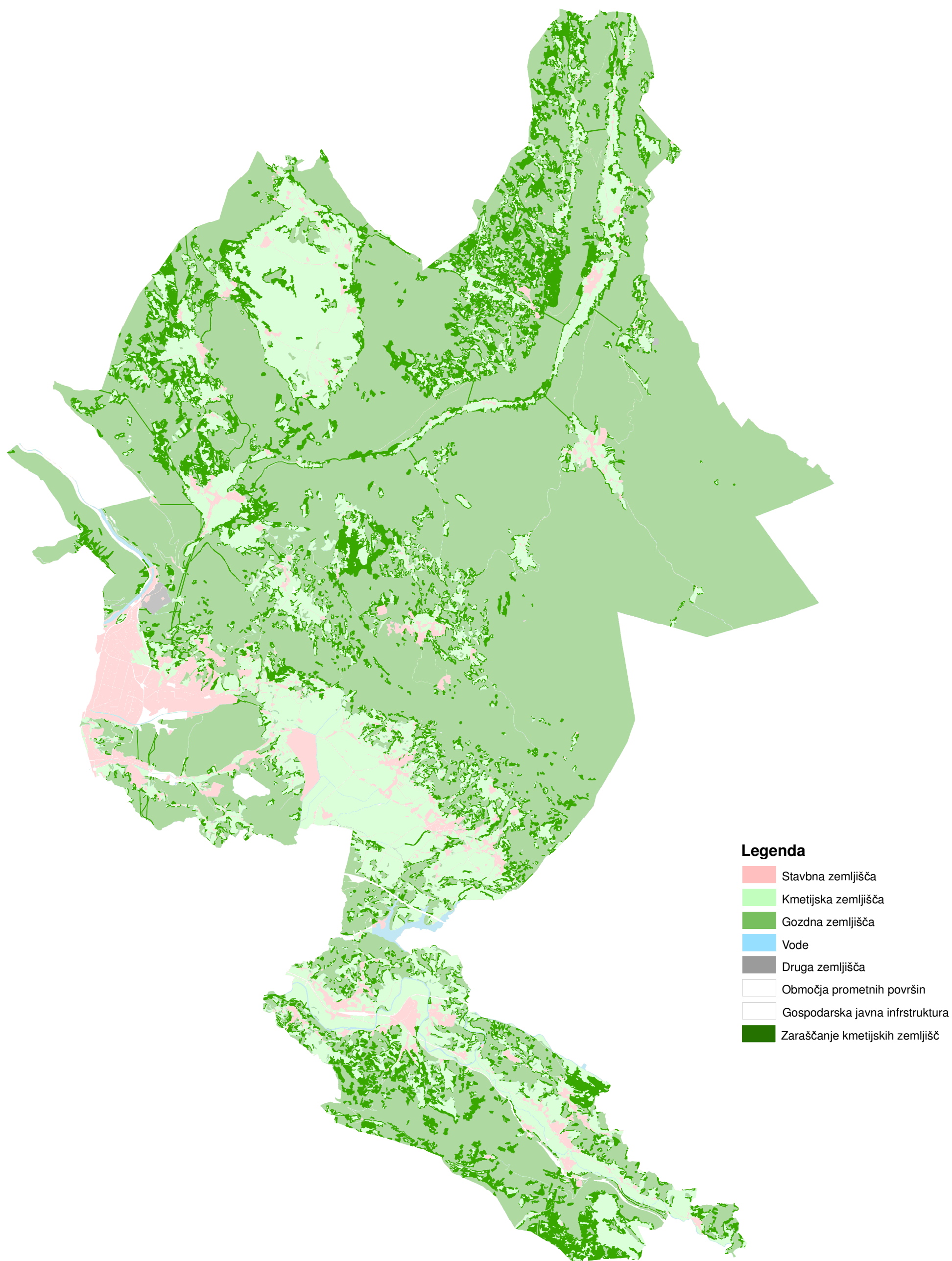
Pri primerjavi vodnih zemljišč Dolgoročnega plana MONG z dopolnjenim osnutkom OPN MONG, je bil rezultat analize spremembe namenske rabe vodnih zemljišč v programu ArcGIS povsem nerealen. Vodna zemljišča se v 8 letih ne morejo povečati za 41,77 ha, torej za 32,45 %. Do tako velikega odstopanja je prišlo zaradi zajema podatkov v DPO MONG. Površinske in celinske vode v občini so zajemali na podlagi državnega ortofoto. Ročno so vektorizirali namensko rabo s pomočjo poligonov in linij. V dopolnjenem osnutku OPN MONG so namensko rabo vode pridobili od Ministrstva za okolje in prostor. Ministrstvo je imelo za obravnavano občino pripravljen načrt vodne infrastrukture iz katastra gospodarske javne infrastrukture.

Enak problem kot pri vodnih zemljiščih se je pojavil pri primerjavi območja prometnih površin in gospodarske javne infrastrukture. Prometne površine so se v Mestni občini Nova Gorica zmanjšale za 89,60 ha, to je 25,25 %. Na spremembo velikosti prometnih površin je v manjši meri vplivala izgradnja nove Solkanske obvoznice leta 2007. Z izgradnjo omenjene obvoznice, bi se morale cestne površine povečati in ne zmanjšati. Iz tega lahko sklepamo, da gre za enak in nenatančen zajem podatkov kot v primeru vodnih območij v DPO MONG, na podlagi DOF. Ceste leta 2003 niso še bile v občini parcelirane, kot so v dopolnjenem osnutku OPN MONG in so tako natančnejše zajete. Gospodarska javna infrastruktura se je povečala za 15,46 ha (16,22 %). Razlog je ravno tako nenatančen zajem podatkov v DPO MONG, katerega so vektorizirali ročno na podlagi DOF.

Namenska raba prostora druga zemljišča se je povečala za 19,06 ha (56,80 %), zaradi razvrstitve posameznih kategorij v omenjeno rabo obeh prostorskih planov. Po novem Pravilniku o vsebini, obliki in načinu priprave OPN... 2007 smo razvrstili v druga območja površine nadzemnega pridobivalnega prostora in območja za potrebe obrambe zunaj naselij. V DPO MONG v enaki namenski rabi se nahajajo le območja pridobivalnih prostorov. Torej je namenska raba druga zemljišča v DPO MONG zmanjšana za območja za potrebe obrambe zunaj naselij.

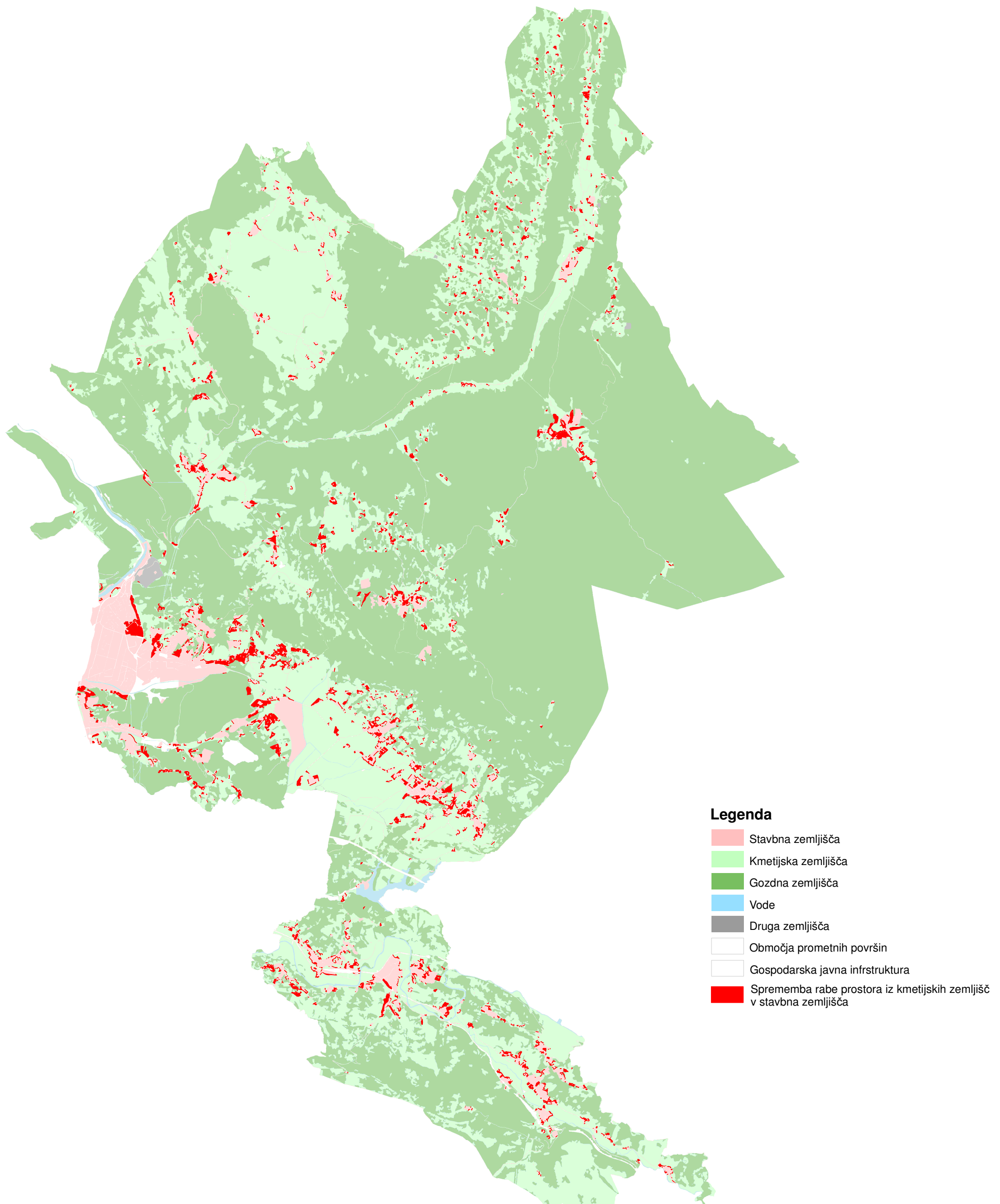
Slika 5.4: Zaraščanje kmetijskih zemljišč v gozdna zemljišča v Mestni občini Nova Gorica od leta 2003 do leta 2011 (Dolgoročni plan MONG, 2003 in dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011)

0 1.250 2.500 5.000 Meters

Opomba: Legenda osnovne namenske rabe prostora ostaja originalna kljub prosojni karti.

**Slika 5.5: Sprememba namenske rabe prostora iz kmetijskih zemljišč v stavbna zemljišča
v Mestni občini Nova Gorica od leta 2003 do leta 2011
(Dolgoročni plan MONG, 2003 in dopolnjen osnutek OPN MONG, 2011)**

0 1.250 2.500 5.000 Meters

Opomba: Legenda osnovne namenske rabe prostora ostaja originalna kljub prosojni karti.

6 ZAKLJUČEK

Izziv diplomske naloge je bil, ugotoviti za koliko se je v zadnjem desetletju spremenila namenska raba prostora na območju občine Nova Gorica. V ta namen smo primerjali Dolgoročni plan Mestne občine Nova Gorica, spremembe in dopolnitve leta 2003 ter dopolnjeni osnutek Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica iz leta 2011. Med seboj smo iz obeh prostorskih aktov primerjali površine osnovne namenske rabe prostora: kmetijska zemljišča, gozdna zemljišča, stavbna zemljišča, vode, druga zemljišča, gospodarsko javno infrastrukturo in območja prometnih površin. Pri primerjavi smo tudi upoštevali, da se je leta 2006 odcepila in nastala nova občina Renče-Vogrsko.

Pri izdelavi bilance površin, smo naleteli na težavo kategorizacije namenske rabe prostora obeh prostorskih aktov, saj:

- DPO MONG je razvrščal namensko rabo prostora v manj kategorij v primerjavi s podrobno namensko rabo prostora dopolnjenega osnutka OPN,
- namenska raba DPO MONG je določena v skladu s Pravilnikom o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (UL RS št. 20/03), namenska raba prostora dopolnjenega osnutka OPN MONG pa je določena v skladu s Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (UL RS št. 99/2007),
- namenska raba DPO MONG je pomanjkljivejša glede na Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin... 2003,

Iz zgoraj naštetih razlogov nastanejo težave pri poenotenju namenske rabe prostora DPO MONG in OPN MONG v kategorije osnovne namenske rabe z gospodarsko javno infrastrukturo in območja prometnih površin. Gozdna, kmetijska zemljišča in vode so bila enostavnejša pri opredeljevanju, težavnejša so bila stavbna zemljišča, druga zemljišča, gospodarska javna infrastruktura in območja prometnih površin.

Celotna površina meje analizirane občine obeh prostorskih planov se med seboj ni ujemala za 42,70 ha. Za pravo površino občine smo privzeli mejo iz grafičnega dela dopolnjenega osnutka OPN, saj je določena na podlagi katastrskih, topografskih in digitalnih ortofoto načrtov različnih meril. Na spremembo namenske rabe stavbnih zemljišč vplivajo pravne in fizične osebe, ki iz različnih interesov predlagajo določitev novih stavbnih zemljišč. V veliki meri pobude podajajo predvsem fizične osebe. Nekateri želijo na lastnem zemljišču reševati svoj stanovanjski problem, drugi pa stavbno zemljišče vidijo kot naložbo kapitala. Občine jim želijo pri izdelavi OPN te pobude čim bolj ustreči. ZPNačrt

(2007) zahteva drugačen pristop k obravnavi področja poselitve v občinskem prostorskem načrtu glede na ZUN (1984), ko so občine izvajale postopke sprememb in dopolnitev dolgoročnih planov. Po veljavnih predpisih je potrebno prostorski razvoj oz. nove gradnje usmerjati v naselja in le izjemoma zunaj njih za natančno določene namene gradnje. Širitev naselja je dopustna le, ko znotraj obstoječega naselja ni več primernih zemljišč za gradnjo (Dekleva in sod., 2011). V Mestni občini Nova Gorica so se stavbna zemljišč povečala kar za 13,82 %. Trend naraščanja stavbnih zemljišč lahko pripišemo tudi naraščanju prebivalstva od leta 1869 in posledično večanje povpraševanja po stavbnih zemljiščih. Ljudje so se začeli v občino priseljevati zaradi višjega blagostanja glede na Slovensko povprečje in večje možnosti zaposlitve. Večji del stavbnih zemljišč je nastal na račun kmetijskih in gozdnih zemljišč. V MONG je opazna slika krčenja kmetijskih zemljišč za 20,99 %. Še vedno je v občini prisoten trend opuščanja kmetijske dejavnosti in zaraščanja kmetijskih površin v gozdove. Vzroke krčenja kmetijskih zemljišč lahko pripišemo tudi strogim režimom posebnih varstvenih območij, kot je Natura 2000. Največ družinskih kmetij se v občini ukvarja s travniki in pašniki na Trnovski in Banjški planoti. Iz tega lahko sklepamo, da zaradi preseljevanja prebivalstva iz Trnovske in Banjške planote v dolino in s tem opuščanja kmetijske dejavnosti, se kmetijska zemljišča spreminjajo v gozdove. Rezultati analize na področju gozdnih zemljišč so pokazali povečanja gozdnih zemljišč od leta 2003 kar za 9,35 %. Trend zaraščanja gozdnih zemljišč z leti upada. K temu je pripomogla občina s pomočjo izvedbenih prostorskih aktov. Načrtno je začela usmerjati kmetijske dejavnosti na omenjene zaraščajoče površine kot povratne rabe kmetijskih površin, v robna območja gozdnih kompleksov ter gozdove s slabšo zasnovo. Občina je pričela tudi ohranjati varovalne gozdove in usmerjati posege v gozdna zemljišča. Analiza primerjave vodnih zemljišč, prometnih površin in gospodarske javne infrastrukture je težko komentirati, zaradi nerealnih rezultatov. Zajem podatkov v grafičnem delu Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica je potekal ročno z vektorizacijo poligonov in linij na podlagi DOF. Rezultati takega zajema podatkov v Dolgoročnem planu MONG so manj natančni glede na podatke iz dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta MONG. Namenska raba prostora druga zemljišča se je povečala za 56,80 %, zaradi razvrstitve posameznih kategorij v omenjeno rabo. Pridobljeni rezultati analize namenske rabe prostora nam ne podajo pravega razmerja med dejansko rabo prostora in namensko rabo prostora v MONG. Prave podatke dejanske rabe prostora bi pridobili le tako, da bi si vsako parcelo ogledali na terenu. Ta naloga je lahko predmet nadaljnjih raziskav.

Določitev namenske rabe prostora vpliva na ekološko obnavljanje prostora, zato je tudi primerno v diplomski nalogi posvetiti nekaj besed. Pogačnik (2007) ocenjuje sprejemljiva razmerja rabe tal v Sloveniji, ki prispevajo svoj del k ekološkemu preživetju planeta in kompenziranju globalnih učinkov segrevanja. Namenska raba prostora v občini Nova Gorica bi se morala izravnati, kot je prikazano v preglednici 5.4. Dopustna odstopanja od predlagane naj ne bodo višja od 20 %.

Preglednica 5.1: Hipotetična ciljna razmerja rabe tal v Sloveniji (Pogačnik, 2007: str 224.)

Namenska raba prostora	Delež
Gozd	vsaj 50 %
Kmetijstvo	okoli 35 %
Visokogorje, celinske vode, mokrišča	okoli 7 %
Urbanizacija skupaj s prometnicami, kopi itd.	do 8 %
Skupaj	100 %

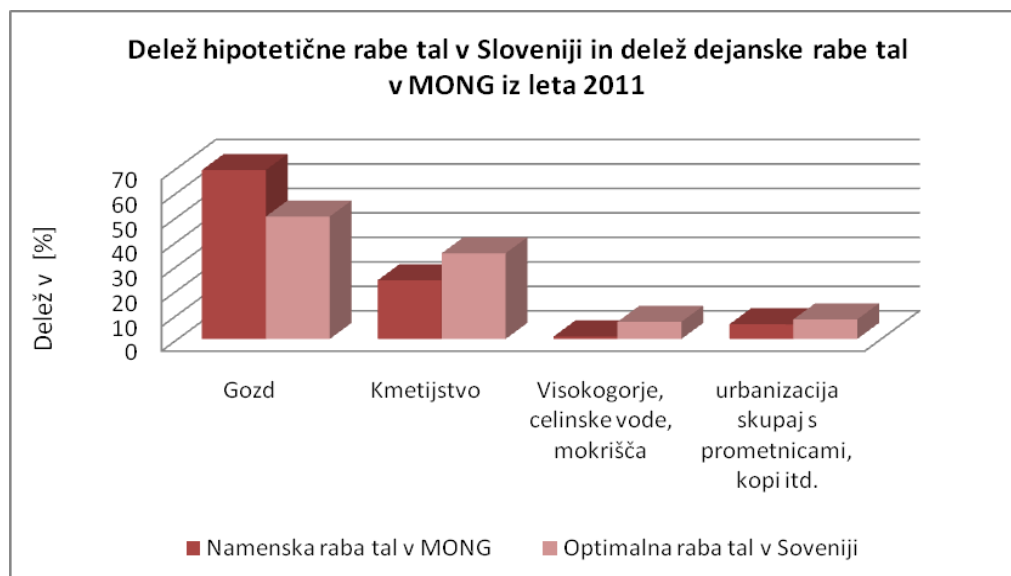
Deleže namenske rabe prostora v občini Nova Gorica smo pridobili iz podatkov planskih aktov občine, ki so prikazani v preglednici 5.3. V tej preglednici imamo večje število kategorij namenske rabe. Zato, smo te kategorije združili tako, da so primerljive z hipotetičnimi ciljnim razmerji rabe tal v Sloveniji (preglednica 5.5).

Preglednica 5.2: Razvrstitev kategorij namenske rabe prostora Občinskega prostorskega načrta MONG v kategorije hipotetične ciljne razmerja rabe tal v Sloveniji.

Namenska raba prostora	Namenska raba
Gozd	gozdna zemljišča
Kmetijstvo	kmetijska zemljišča
Visokogorje, celinske vode, mokrišča	vode
Urbanizacija skupaj s prometnicami, kopi itd.	gospodarska javna infrastruktura, druga zemljišča, stavbna zemljišča, območja prometnih površin

Preglednica 5.3: Namenska raba tal v občini Nova Gorica v letu 2011 (Občinski prostorski načrt, 2011, lastni izračun)

Namenska raba prostora	Delež	Odstopanje od optimalnih razmer rabe tal v [%]
Gozd	69 %	+19 %
Kmetijstvo	24 %	-11 %
Visokogorje, celinske vode, mokrišča	1 %	-6 %
Urbanizacija skupaj s prometnicami, kopi itd.	6 %	-2 %
Skupaj	100 %	

Slika 5.1: Delež namenske rabe tal v Mestni občini Nova Gorica leta 2011 in delež hipotetične rabe tal v Sloveniji (Pogačnik, 2007, Občinski prostorski načrt, 2011, lastni izračun).

Iz rezultatov sledi, da je pokritost Mestne občine Nova Gorica z gozdovi večje za 19 % glede na sprejemljiva razmerja rabe tal v Sloveniji. Kmetijskih površin v občini je 11 % manj, območij visokogorij, celinskih voda in mokrišč 6 % manj, urbanizacije skupaj s prometnicami, kopi itd. pa 2 % manj, glede na sprejemljiva razmerja rabe tal v Sloveniji. Torej kot predlaga Pogačnik (2007) v modelu naj bi bila dopustna negativna odstopanja od optimalnih razmer rabe tal do 20 %. Mestna občina Nova Gorica ne doseže teh 20 %. Tako pripomore k varstvu naravnih danosti, ohranjanju biotske raznovrstnosti planeta in k zmanjšanju učinkov segrevanja ozračja. Pridobljeni podatki o namenski rabi prostora občine se v resnici razlikujejo glede na dejansko rabo prostora. Konkretnije podatke bi dobili tako, da bi se posvetili vsaki parceli posebej in si jo na terenu tudi ogledali, kar je lahko predmet nadaljnjih raziskav. To so zgolj hipoteze avtorja, katero zamisel je potrebno v prihodnosti še testirati in s tem potrditi, spremeniti ali opustiti.

Zaključimo lahko, da je prostorsko načrtovanje ključna in odločilna dejavnost na področju urejanja prostora. Posegi v prostor, ki trajno spreminjajo namensko rabo zemljišča, sestavo ali obliko se določajo s prostorskimi akti. V prihodnosti bo morala lokalna skupnost s pomočjo države nameniti večjo pozornost na ekološko obnavljanje prostora, ohranjanja pestrosti biotske raznovrstnosti in zmanjševanja učinka segrevanja ozračja. Zakon o prostorskem načrtovanju je razmeroma mlad zakon, ki bo prvo oceno zakonskih rešitev v praksi podal šele čez nekaj let. S pripravo Občinskega prostorskega načrta je prvi korak že storjen, potrebno pa bo še veliko truda, strokovnega in odgovornega dela.

VIRI

Breznik, J., Duhovnik, J., Kmecl, A. 2010. Zakon o graditvi objektov (ZGO-1) s komentarjem. Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1) s komentarjem. Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt) s komentarjem. Ljubljana, GV Založba: 911 str.

Breznik, J., Duhovnik, J. 2005. Zakon o graditvi objektov (ZGO-1) s komentarjem. Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1) s komentarjem. Ljubljana, GV Založba: 837 str.

Dekleva, J., Kumer, A., Štravs, L., Prelog, M., Konečnik Kunst, M., Lončar, M., Solomun, J., Fatur, M., Ivanič, L., Koselj, N. 2011. Urejanje prostora na občinski ravni. Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije: 460 str.

Dolgoročni plan Mestne občine Nova Gorica. Izvedbeni del v zapisu *.shp. (optični disk CD-ROM). 2003. Nova Gorica, Mestna občina Nova Gorica.

Dopolnjen osnutek Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica. 2011. Nova Gorica, Mestna občina Nova Gorica: 195 str.

Dopolnjen osnutek Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Nova Gorica. Izvedbeni del v zapisu *.shp. (optični disk CD-ROM). 2011. Nova Gorica, Mestna občina Nova Gorica.

DTK25 v zapisu *.tiff (optični disk CD-ROM). 1996. GURS, Geodetska uprava RS.

Kobetič, L., Valenčak, J., Jug, M., Krevs, L. 2006. Analiza stanja in teženj prostorskega razvoja Mestne občine Nova Gorica. Nova Gorica, LOCUS: 286 str.

Kocjan S., Vuga T., Kos M., Kolman V., Lipej B., Fatur J., Matoz H. 1986. Predpisi o urejanju prostora s pojasnili. Ljubljana, ČZ Uradni list SRS: 127 str.

Mestna občina Nova Gorica. 2011.

<http://www.nova-gorica.si> (pridobljeno 25. 5. 2011).

Navodilo o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin. UL SRS, št. 20/1985: 1141–1152.

Navodilo o vsebini posebnih strokovnih podlag in o vsebini prostorskih izvedbenih aktov UL SRS, št. 14/1985: 806–813.

Pogačnik, A. 2007. Trajnostna raba tal kot planetarna obveza človeštva. Geodetski vestnik. 51, 2: 215–225.

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij. UL RS št. 99-4915/2007: 13425.

Pravilnik o katastru dejanske rabe kmetijskih zemljišč. UL RS št. 6-142/2005: 321.

Pravilnik o kriterijih za načrtovanje prostorskih ureditev in posegov v prostor na najboljših kmetijskih zemljiščih zunaj območij naselij UL RS št. 110-4741/2008: 14464.

Pravilnikom o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki UL RS št. 20-815/2003: 2561.

Prostorske sestavine Dolgoročnega plana Mestne občine Nova Gorica za obdobje 1986 - 2000, spremembe in dopolnitve 2003. MUV št. 1/87 in 3/90, 1/93, 9/95, 20/96, 3/98, 13/98, 6/99, 18/3).

Protim Ržišnik Perc, ARHITEKTI IN INŽENIRJI. Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture. 2011.

<http://www.protim.si> (pridobljeno 25. 5. 2011).

Statistični urad Republike Slovenije. 2011.

<http://www.stat.si> (pridobljeno 10. 7. 2011).

Strategija prostorskega razvoja Slovenije. 2004. UL RS št. 76-3397/2004: 9217.

Vuga, T., Šmidovnik, J., Vladimirov, N., Zupančič, P., Poženeš, D., Fatur, D., Drinovec, Ž., Matoz, H. 1987. Predpisi o urejanju naselij s pojasnili. Ljubljana, ČZ Uradni list SRS: 186 str.

Zakon o prostorskem načrtovanju. UL RS št. 33-1761/2007: 4585.

Zakon o urejanju prostora. UL SRS, št. 18-930/1984. 2011.

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/zakonodaja/prostor/urejanje/urejanje_prostora.pdf (pridobljeno 15. 3. 2011).

Zakon o urejanju prostora. UL RS, št. 110-5386/2002: 13057.

Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor. UL SRS, št. 18-931/1984. 2011.

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/zakonodaja/prostor/urejanje/urejanje_naselij.pdf (pridobljeno 15. 3. 2011).